

ISSN 1425-8730

Kwartalnik Gminy Turawa

Nr 4/128/2021

Cena 3 zł (w tym podatek VAT)

ka

Bierzany • Kadłub Turawski • Kotórz Mały • Kotórz Wielki • Ligota Turawska
Osowiec • Rzędów • Turawa • Węgry • Zakrzów Turawski • Zawada

*Świąt białych, pachnących choinką,
skrzypiących śniegiem pod butami,
spędzonych w ciepłej, rodzinnej atmosferze,
pełnych niespodziewanych prezentów.
Świąt dających radość i odpoczynek,
oraz nadzieję na Nowy Rok,
żeby był jeszcze lepszy,
niż ten, który właśnie mija.
życzy*

WÓJT GMINY TURAWA
DOMINIK PIKOS

JERZY PRZYŁUCKI

**ROK WYKORZYSTANYCH
SZANS**

SABINA KOTYNIA

IGRZYSKA BEZ BARIER

MAGDALENA SADOWSKA

**MARSZAŁKOWSKA
INICJATYWA SOŁECKA**

*Piękna jest radość w Świeta,
cieple są myśli o bliskich,
niech pokój, miłość i szczęście,
otoczy dzisiaj nas wszystkich.
Cudownych, białych, miłych, radosnych,
pogodnych, spokojnych, zdrowych Świąt
uptywających we wspaniałej atmosferze.*

życzy

PRZEWODNICZĄCY RADY GMINY TURAWA
ROBERT SOB CZYK
WRAZ Z RADNYMI

*Życzymy Wam zadowolenia i satysfakcji
z podejmowanych wyzwań. Niech magiczna moc
wigilijnego wieczoru przyniesie Wam spokój,
wytchnienie i radość, a Nowy Rok obdaruje Was
zdrowiem, pomyślnością i szczęściem.*

Najpiękniejszych świąt Bożego Narodzenia!

życzy

KOLEGIUM REDAKCYJNE „FALI”
I TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW
ZIEMI TURAWSKIEJ

JUBILACI 90+

Od ostatniego wydania kwartalnika „Fala” swoje rocznice urodzin obchodzili:

PAŹDZIERNIK

Franciszka Pacholec, Kadłub Turawski, 92 lata
Zenaida Mędrecka, Kotórz Mały, 101 lat
Stanisław Golik, Turawa, 92 lata

GRUDZIEŃ

Lempik Wiktoria, Kotórz Mały, 90 lat
Hildegarda Wollny, Ligota Turawska, 91 lat
Piotr Sojka, Ligota Turawska, 93 lata
Helena Niesłony, Zakrzów Turawski, 91 lat
Lucja Świerc, Zawada, 91 lat

LISTOPAD

Helena Knopik, Ligota Turawska, 90 lat
Dorota Grzesik, Ligota Turawska, 91 lat
Gertruda Konieczko, Osowiec, 93 lata
Dorota Podlejska, Turawa, 90 lat
Gertruda Mach, Turawa, 92 lata

Drodzy Jubilaci!

*Z okazji tak wspaniałego Jubileuszu proszę przyjąć
najserdeczniejsze życzenia zdrowia i wielu lat życia,
wypełnionych radością, szacunkiem i życzliwością,
uśmiechu na twarzy i spełnienia wszystkich marzeń.*

KWARTALNIK TOWARZYSTWA MIŁOŚNIKÓW ZIEMI TURAWSKIEJ „FALA” – finansowany z budżetu Gminy Turawa.

Kolegium redakcyjne: redaktor naczelny – Jerzy Przytucki, sekretarze – Teresa Żulewska, Jerzy Farys.

Z redakcją współpracują: Dominik Pikos, Alfred Kupka, Piotr Jendrzej, radni, sołtysi wsi, stowarzyszenia sportowe, dyrektorzy, nauczyciele szkół i przedszkoli.

Korekta: Wydawnictwo i Drukarnia Świętego Krzyża

Skład i druk: Wydawnictwo i Drukarnia Świętego Krzyża, ul. Katedralna 8A, 45-007 Opole, tel. 77 44 17 140, fax 77 44 17 141
sekretariat@wydawnictwo.opole.pl; www.wydawnictwo.opole.pl

ROK WYKORZYSTANYCH SZANS

JERZY PRZYŁUCKI ROZMAWIA Z DOMINIEM PIKOSEM WÓJTEM GMINY TURAWA

– Bez wątplenia dobiegający końca rok, pomimo przeciwności, jakimi są ograniczenia związane z pandemią Covid-19, zapisze się w historii Turawy jako wyjątkowy, również pod innym względem – budżet gminy osiągnął rekordową kwotę, ponad 60 mln zł, z czego ponad 22 mln zł przeznaczono na inwestycje. Aż trudno w to uwierzyć, zwłaszcza że w poprzednich latach inwestycje kształtowały się na poziomie pięciokrotnie niższym. Gdzie zatem gmina odkryła „złotą żyłę”?

– Może rozczaruję pana swoją odpowiedzią, lecz w naszym przypadku ową „złotą żyłę” nie był ani bogaty wujek z Ameryki, ani też ukryty skarb, lecz poprawa skuteczności działań pracowników, którzy pracują w urzędzie gminy.

– Czyżby panu wójtowi udało się przełamać niemoc urzędników, od których wcześniej mieszkańcy gminy często słyszeli, że tego nie da się zrobić, że przepisy nie pozwalają lub inne tłumaczenia?

– Od początku swojej kadencji przyjąłem kilka zasad, że oprócz pracowitości od swoich pracowników będę wymagał kreatywności i zaangażowania. Pomimo utrudnień pandemicznych, urząd został szeroko otwarty na potrzeby petentów. Arogancja przeszła do lamusa, zaś ci, którzy byli niekompetentni, albo sami odeszli lub też zostali zwolnieni.

– Wiem, gdyż jestem mieszkańcem gminy od kilkadziesiąt lat, że piątą Achillesa poprzednich wójtów była mizerna skuteczność w pozyskiwaniu środków, zwłaszcza unijnych. Obserwowałem nadmierne inwestowanie w jednych sołectwach i rażące zaniedbania w innych.

– Staram się jednak doceniać to, co zostało zrobione w przeszłości, zwłaszcza w dziedzinie ekologii. Przede wszystkim oddano do użytku oczyszczalnię ścieków z całą infrastrukturą kanalizacyjną wokół Jeziora Turawskiego. Do tej ciągnącej się przez kilkanaście lat inwestycji w bieżącym roku dołożyliśmy uruchomienie kosztownego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów w Kotorzu Małym, który ma olbrzymie znaczenie dla utyli-

zacji nieczystości stałych w gminie, posiadającej naturalne warunki, by stawiać na wypoczynek i turystykę. Także w tym roku przystąpiliśmy do Projektu LIFE AQP pod nazwą „Wdrażanie systemu zarządzania jakością powietrza w samorządach województwa opolskiego”. Celem tego projektu jest obniżenie zanieczyszczeń powietrza w gminie poprzez likwidację i wymianę indywidualnych, wysokoemisyjnych kotłów na nowe, ekologiczne. Do projektu przystąpiło 80 mieszkańców gminy, zaś w przestrzeni publicznej jest to modernizacja ogrzewania budynku Publicznych Szkół Podstawowych w Osowcu i Bierdzanach oraz przedszkola w Turawie i Zakrzowie Turawskim i biblioteczki.

– Kilka miesięcy temu zapytałem sołtys Krystynę Wieczorek, czego od gminy najbardziej oczekują mieszkańcy Kotorza Małego? Bez wahania odpowiedziała, że rozpoczęcia i oddania do użytku ścieżki rowerowo-piesznej biegnącej od ronda w Zawadzie do ulicy Węgierskiej.

– Nie ukrywam, iż jest to największa inwestycja w tym roku w naszej gminie o wartości pięciu milionów złotych. O ile dla mieszkańców Opola będzie stanowić ona rowerowe połączenie przede wszystkim z dojazdem do Jeziora Turawskiego, to dla mieszkańców Kotorza Małego stała się wygodnym, a przede wszystkim bezpiecznym ciągiem komunikacyjnym zarówno dla rowerzystów, jak i pieszych mieszkańców sołectwa. Zarówno dorośli, jak i dzieci nie muszą już uciekać do przydrożnego rowu przed nadjeżdżającymi pojazdami. Dodam, że zanim ścieżka połączy Kotorz Mały z Turawą, właśnie w tej chwili rozpoczęły się prace związane z budową kładki na rzece Mała Panew.

– Mieszkańcy Turawy budowę zapowiadanej od lat kładki przyjęli z dużym

entuzjazmem, gdyż jej wybudowanie, przy koniecznym remoncie zabytkowego mostu na rzece, nie tylko poprawi bezpieczeństwo przechodniów, zwłaszcza dzieci, lecz nie sparaliżuje komunikacji z Turawą-Marszałki. Jakie są kulisy tego sukcesu inwestycyjnego gminy?

– Należy zaznaczyć, iż prowadzenie budowy całej ścieżki pieszo-rowerowej od Turawa Park w Zawadzie, aż do Jeziora Turawskiego mają w swojej gestii służby budowlane naszego urzędu. Całkowita wartość inwestycji wyniesie ok. 22 mln złotych. Dlatego też starostwo powiatowe w Opolu postanowiło nas wesprzeć. Po negocjacjach i na mocy stosownego porozumienia wybuduje ono kładkę pieszo-rowerową, której koszt wyniesie cztery mln złotych. Należy dodać, iż z kładki będą również korzystać rowerzyści z Opola, jak i z terenów powiatu opolskiego.

– O ile rozpoczęcie budowy kładki na Małej Panwi jest dość głośnym spektakularnym sukcesem, który odbił się w regionalnych mass mediach, to zapewne budowa od podstaw niezależnej drogi do oczyszczalni ścieków i PSZOK ucieszyła mieszkańców Kotorza Małego.

– Rzeczywiście, ich prośby, protesty składane do gminy zmieściłyby się w grubym segregatorze. Mając na uwadze uciążliwość transportu nieczystości ciekłych, jak i stałych, budowę tej drogi uznaliśmy za priorytet. Dzięki pozyskanym środkom za kilka miesięcy

▷ w miejscowości będzie nie tylko bezpieczniejsze, lecz i ciszej. W celu poprawy komfortu życia mieszkańców i turystów w bieżącym roku zrealizowaliśmy 13 inwestycji drogowych na łączną kwotę prawie 3 mln złotych.

– *Nierzadko się zdarza, że Pan, jako gospodarz gminy, przez postronnych osoby, często nieświadomie, obwiniany jest za obecny stan pałacu i parku, który popada w coraz większą ruinę. Wiem, jako autor artykułu o pałacu, że są to absurdalne zarzuty, które należałoby kierować pod całkiem innym adresem. Czy obecną sytuację można jakoś wytłumaczyć?*

– Jako gospodarz terenu, na którym znajduje się pałac w Turawie, nie mam absolutnie żadnego realnego wpływu na jego nie tylko wykorzystanie, lecz również na ratowanie, gdyż obiekt ten de facto nigdy nie był własnością gminy. Obecnie na skutek braku zabezpieczeń w umowie sprzedaży o ewentualnym odzyskaniu obiektu można zapomnieć. Oczywiście przeciętnego mieszkańca gminy nie interesuje, kto i w jaki sposób dopuścił do tego, że sprzedano pałac spółce, która nigdy nie miała zamiaru cokolwiek z nim robić. Jako wójt gminy mogę jedynie zabiegać o to, by ten zażytkowy obiekt wraz z parkiem kupiła osoba, która go nie tylko za olbrzymie pieniądze wyremontuje, lecz również racjonalnie wykorzysta. Jestem również zdeterminowany aby zawiły problem turawskiego pałacu osobiście naświetlić w jednym z ministerstw w Warszawie.

– *Na użytek niniejszego wywiadu, po przeczytaniu wpisów na stronach internetowych i po rozmowach telefonicznych, głównie z czytelnikami „Fali”, zanotowałem wiele pozytywnych opinii na temat funkcjonowania samego wójta gminy oraz poszczególnych służb urzędu. W czym tkwi tajemnica?*

– W częstych kontaktach z mieszkańcami oraz cierpliwym wysłuchiwanie ich problemów. Wiadomo, że wszystkiego nie rozwiążemy od zaraz, gdyż środki budżetowe nie są z góry, lecz jeżeli daną sprawę można załatwić od ręki, to nie ma konieczności stawiać jakichś urzędniczych barier.

– *To wie pan wójt, a urzędnicy?*

– Pracownicy urzędu i kierownicy jednostek podległych zostali wybrani

w taki sposób, aby dzięki swojej fachowości i dynamizmowi potrafić rozwiązywać te problemy, które dotychczas uważane były za nierozwiązywalne. Pracownik urzędu to nie przeciwnik petenta, lecz jego partner. Wkrótce, jako wójt gminy, postaram się osobiście spotykać z mieszkańcami poszczególnych sołectw co najmniej raz w tygodniu, by na miejscu zapoznać się z konkretnymi problemami oraz doprowadzić do wspólnego ich rozwiązania.

– *Czy do tego typu spraw będą należały potrzeby seniorów w naszej gminie?*

– Jest to szczególna grupa mieszkańców gminy, o której staramy się pamiętać. Bez wątpliwości okres pandemii, podobnie jak w całym kraju, miał negatywny wpływ na organizację różnych imprez, także dla seniorów. Jednak w tym zakresie muszę wyróżnić, działającą na naszym terenie, animatorkę różnych przedsięwzięć rekreacyjnych i kulturalnych panią Marię Kulę z Kotorza Małego. Swoją determinacją, pomysłowością oraz poświęceniem udowodniła, że nawet w najtrudniejszych warunkach można wiele zrobić. Takie osoby gmina będzie wspierać w ramach swoich środków i możliwości.

– *Mógłby pan wójt wymienić jakiś przykład działalności na rzecz seniorów, który im pomógł?*

– Dzięki wysiłkowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turawie, z myślą głównie o seniorach, lecz nie tylko, został zakupiony specjalnie wyposażony bus do przewozu osób potrzebujących dojechać do lekarza, na zakupy czy w innych celach. Dzięki funduszom unijnym oraz PEFRON-u w kwocie 600 tys. złotych możemy świadczyć bezpłatną usługę przewozową dla mieszkańców gminy powyżej 18 roku życia. Muszę stwierdzić, że do tej pory wielu mieszkańców już skorzystało z tej jakże pozytywnej inicjatywy.

– *Również wielkim sukcesem gminy było pozyskanie nowoczesnego wozu strażackiego dla OSP w Kotorzu Wielkim.*

– Strażacy zarazili mnie tą myślą, że dla tej jednostki przydałoby się nowe auto. Zaczęło się od spotkania z komendantem wojewódzkim straży, wspierałem ich również pismami, informując, iż jednostka w Kotorzu Wielkim jest

niezwykle dynamiczna i ofiarna, są to ludzie, na których zawsze mogę liczyć, przekonałem również radnych gminy, umieszczając na zakup w budżecie trzydzieści tysięcy złotych.

– *Pomimo różnych obostrzeń pandemicznych w bieżącym roku w gminie zorganizowano wiele imprez sportowych, które odbyły się szerokim echem na arenie Opolszczyzny i kraju.*

– Na terenie naszej gminy odbyło się wiele imprez sportowych o znaczeniu lokalnym, jak i wojewódzkim, a nawet krajowym. Bardzo udany był 26. Memoriał Kolarski im. Joachima Halupczoka, w którym uczestniczyła rekordowa liczba zawodników, bo aż 480. Jestem dumny, że po okresie pandemii odbyła się wielka impreza sportowa dla najmłodszych kolarzy, będących przyszłością polskiego kolarstwa. Młodzi zawodnicy mieli okazję poznać rodzinne strony wielkiego mistrza Joachima Halupczoka i podziwiać piękno naszych okolic wokół Jeziora Turawskiego. Innym masowym wydarzeniem sportowym był zorganizowany po raz drugi Maraton od Zmierzchu do Świt z udziałem 380 zawodników i zawodniczek nieomal z całego województwa opolskiego. W lipcu odbywała się na terenie hali sportowej w Turawie Letnia Szkoła Kyudo. Kyudocy z całej Polski doskonalili swoje umiejętności łucznicze pod surowym okiem najlepszych Senseiów. Kyudo to japońskie łucznictwo ceremonialne, wywodzące się z tradycji samurajskich. Łączy w sobie elementy walki i opanowania w filozofii zen. Nie zapomnieliśmy jednak o piłce nożnej. Po roku przerwy spowodowanej sytuacją pandemiczną odbył się kolejny turniej o Puchar Wójta Gminy, który wygrała drużyna Sokoły Bierdzany. Natomiast imprez mniejszej rangi, zwłaszcza rekreacyjnych, na naszym terenie było co najmniej kilkadziesiąt.

– *Rozmawiałem z niektórymi przedsiębiorcami z terenu gminy. Pomimo że dostrzegają duże osiągnięcia w zakresie infrastruktury, sposobu załatwiania spraw w urzędzie, to mają pewien niedosyt w kontaktach z władzami gminy. Z czego to wynika?*

– Należy wyjaśnić, że udało mi się wprowadzić ulgi podatkowe, umorzenia

▷ należności cywilno-prawnych m.in. z dzierżaw i najmów oraz zwolnienie z opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych dla przedsiębiorców dotkniętych skutkami epidemii, zwłaszcza dla właścicieli ośrodków wczasowych, których obostrzenia covidowe dotknęły najbardziej. Ulgi, zwolnienia i umorzenia wpływają na obniżenie dochodów budżetowych, jednak w obecnej sytuacji sygnalizowały, że będących w trudnej sytuacji nie pozostawiamy na przysłowiowym lodzie. Dlatego też ważnym zadaniem władz samorządowych jest stwarzanie korzystnych warunków dla zwiększania potencjału lokalnej przedsiębiorczości, prowadząc odpowiednią politykę gospodarczą, społeczną i kulturową.

Niedawno oficjalnie nagrodziliśmy i podziękowaliśmy za promocję gminy Turawa, laureatowi konkursu na najlepsze działania kreujące przedsiębiorczość na obszarach wiejskich, organizowanego przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. „Restauracja Rybna”, bo o niej mowa, zajęła trzecie miejsce w ogólnopolskim konkursie pod nazwą „Sposób na Sukces”, spełniając wszystkie wymagane kryteria. Jeśli pozwoli na to sytuacja epidemiologiczna, na pewno w przyszłym roku postaram się nawiązać ściślejszy kontakt z miejscowymi przedsiębiorcami, gdyż ich pomyślność w biznesie ma również przełożenie na budżet gminy.

– W mijającym roku, jest to nie tylko moje spostrzeżenie, gmina Turawa, po

latach stagnacji, weszła na drogę szybkiego rozwoju. Chodzi teraz o to, by ten trend utrzymać, nie zważając czasami na bezzasadny opór niektórych radnych, być może kierujących się partykularnymi interesami.

– Pańskie pytanie pozostawiam bez komentarza. By optymistycznie zakończyć naszą rozmowę, przypomnę mieszkańcom gminy, że już w nowym roku ruszamy z remontem i modernizacją obecnego budynku Urzędu Gminy oraz nowego ośrodka zdrowia w Turawie. To przedsięwzięcie pozwoli poprawić komfort korzystania z tych obiektów przez wszystkich mieszkańców gminy.

– *Dziękuję za rozmowę.*

TRWA NABÓR DO MŁODZIEŻOWEJ RADY GMINY TURAWA NA LATA 2021–2023

URZĄD GMINY TURAWA

Przewodniczący Zespołu ds. wyboru członków Młodzieżowej Rady Gminy Turawa na lata 2021–2023, ogłosił nabór kandydatów na członka Młodzieżowej Rady Gminy Turawa na lata 2021–2023.

Kandydatem na członka Młodzieżowej Rady Gminy Turawa może być osoba, która spełnia łącznie następujące kryteria potwierdzone pisemnym oświadczeniem kandydata:

1. Aktywnie działa na rzecz młodzieży,
2. Najpóźniej w dniu wyborów ukończy 13 lat i nie ukończy 25 lat,
3. Wyraża zgodę na kandydowanie oraz pracę w Młodzieżowej Radzie Gminy Turawa,
4. Nie jest zawieszony w prawach ucznia, jeżeli kandydat jeszcze uczęszcza do szkoły,
5. Przedstawi listę poparcia minimum 15 osób; pod listą poparcia może podpisywać się każdy, kto w dniu wyborów będzie w wieku od 13 do 25 lat, od momentu dostarczenia listy poparcia przez kandydata na członka Młodzieżowej Rady Gminy Turawa.

Zadaniem kandydata na członka Młodzieżowej Rady Gminy Turawa będzie propozycja rozwiązania zadania problemowego, znajdującego się w formularzu rekrutacyjnym.

Szczegóły dotyczące naboru dostępne na stronie www.turawa.pl w zakładce Aktualności z Urzędu.

R G M T Młodzieżowa Rada Gminy Turawa

Wybory do Młodzieżowej Rady Gminy Turawa

ZOSTAŃ MŁODZIEŻOWYM LIDEREM SAMORZĄDU

NAPEŁNIJ SERCE... NAKRĘTKAMI

SABINA KOTYNIA

Gminny projekt podjęty dzięki inicjatywie radnej Gminy Turawa Iwony Dudy, mający na celu zbiórkę nakrętek na cel charytatywny.

„Chcemy, lokalnie pomagać. Wokół nas jest wiele osób, które potrzebują pomocy na leczenie, środki farmaceutyczne, czy kosztowne rehabilitacje, w tym celu

tworzone są różne fundacje, zbiórki, dlatego też postanowiliśmy zakupić serduszka, aby rozpowszechnić idee niesienia pomocy drugiemu człowiekowi” – napisał na swoim profilu Wójt Gminy Turawa.

Akcja zbiórki nakrętek od pewnego czasu stała się dość powszechna ze

względu na aspekt humanitarny, jak i środowiskowy, dlatego na terenie gminy sfinansowano 13 metalowych serduszek, które zostały dostarczone do wszystkich sołectw gminy Turawa oraz dwóch przysiółków Trzęsiny i Marszałki. Dzięki tym metalowym pojemnikom mieszkańcy będą mogli pomagać tym, którzy po- ➤

Bierzdany, obok jednostki OSP

Kotórz Wielki, obok Klubu pod Lipą

Osowiec, obok piekarni przy ul. Oleskiej, Trzęsina – ul. Młyńska obok kapliczki

Kadłub Turawski, obok szkoły podstawowej przy ul. Głównej

Ligota Turawska, obok placu „Pod Bocianim gniazdem”

Rzędów, obok Jednostki Strażackiej przy ul. Opolskiej

Kotórz Mały, przy Sali wiejskiej „u Floriana”

Turawa – rondo przy ul. Opolskiej

Węgry, na Zielonym Skwerku w centrum wsi

Marszałki, (przysiółek) obok placu zabaw przy ul. Sosnowej

Zawada, obok szkoły podstawowej przy ul. Kolanowskiej

Zakrzów Turawski, plac obok Stawu przy ul. Kościelnej

trzebują pomocy. Bowiern dochód ze sprzedaży nakrętek, przekazywany będzie na rzecz osób chorych lub znajdujących się w trudnej sytuacji.

Wiele osób zadaje sobie pytanie: dlaczego akurat nakrętki? Okazuje się, że są zrobione z innego rodzaju plastiku niż same butelki. Jest on po prostu gęstszy. Surowiec ten jest cenny głównie dlatego, że łatwo poddaje się recyklingowi,

a ten w przypadku nakrętek jest bardzo opłacalny i tani. Jest też łatwiej je zebrać, przetransportować i wyczyścić niż butelki, które zazwyczaj posiadają dodatkowe etykiety. Najlepiej zbierać nakrętki posiadające logo recyklingu (trójkąt z trzech strzałek), jednak te bez żadnych oznaczeń również mogą być przetwarzane. Można zbierać też elementy dodatkowe, które łączą kapsel

z butelką. Są one wytwarzane z tego samego materiału co nakrętki i nadają się do przetworzenia. Ważne, aby nakrętki przeznaczone do skupu nie posiadały elementów dodatkowych, takich jak uszczelki, kawałki folii czy papier.

Zakup serduszek został sfinansowany z budżetu Gminy Turawa – koszt inwestycji to prawie 20 tys. zł.

MARZAŁKOWSKA INICJATYWA SOŁECKA W GMINIE TURAWA W ROKU 2021

MAGDALENA SADOWSKA

Gmina Turawa zakończyła realizację przedsięwzięć w ramach projektu pn. „Marszałkowska Inicjatywa Sołeczka – Opolskie w latach 2020–2022”. Do tegorocznej edycji MIS przystąpiły sołectwa:

– Ligota Turawska, która realizowała zadanie pn. „Zakup mebli do kuchni w sali wiejskiej”. Inwestycja ta umożliwiła mieszkańcom lepszą organizację miejsca i przestrzeni w kuchni w sali wiejskiej, gdzie organizowane są imprezy i spotkania wszystkich grup społecznych;

– Kotórz Wielki i Turawa przystąpiły do wspólnego zadania pn. „Budowa sieci oświetlenia ulicznego na drodze gminnej w miejscowości Turawa i Kotórz Wielki ul. Stawowa”. Przedsięwzięcie to niewątpliwie poprawiło bezpieczeństwo mieszkańców,

którzy poruszają się po oświetlonej drodze łączącej ich miejscowości;

– Zakrzów Turawski, który realizował zadanie pn. „Zakup z dostawą i montaż drewnianego zestawu na plac zabaw”. Urządzenia zabawowe dla dzieci zamontowano obok siłowni zewnętrznej. Tym samym stworzono strefę, z której mogą korzystać zarówno dzieci, jak i dorośli mieszkańcy sołectwa.

Realizacja powyższych zadań w ramach Marszałkowskiej Inicjatywy Sołeczkiej zakończyła się 29 października 2021r.

Koszt realizacji ww. przedsięwzięć wyniósł 53 743,99 zł z czego 20 000 zł stanowiła pomoc finansowa z budżetu Województwa Opolskiego w formie dotacji celowej na dofinansowanie zaplanowanych zadań, a 33 743,99 zł stanowił

wkład własny z budżetu gminy pochodzący m.in. ze środków przeznaczonych na Fundusz Sołeczki poszczególnych sołectw.

KOLEJNE INWESTYCJE DROGOWE W GMINIE TURAWA

ALEKSANDRA KANSY-GRZESIK

W bieżącym roku zakończony został ostatni etap przebudowy drogi, łączącej Ligotę Turawską z Zakrzowem Turawskim o długości 600 m. Mieszkańcy przez wiele lat czekali na utwardzenie tego odcinka, który przez wielu nazywany jest „obwodnicą Kadłuba”. Nam się udało w przeciągu dwóch lat opracować dokumentację projektową, złożyć wnioski o dofinansowanie ze środków budżetu Województwa Opolskiego budowy i przebudowy dróg dojazdowych do gruntów

rolnych, utwardzić drogę oraz pozytywnie rozliczyć dofinansowanie. Łącznie w 2020 oraz 2021 r. przebudowana i utwardzona asfaltem została droga o długości 1 284 m, koszt robót budowlanych wyniósł ponad 400 tys. złotych, z czego ponad połowa to środki pozyskane z dofinansowania.

Intensywnie trwają roboty polegające na budowie nowej drogi gminnej na pograniczu miejscowości Kotorz Mały oraz Turawa, która jeszcze do niedawna wydawała się dla wielu czymś nieosiągalnym. Droga, o długości prawie 590 m oraz szerokości 5,5 m, ma na celu umożliwić bezpośredni dojazd do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Budowa tej drogi stała się konieczna ze względu na uruchomienie wiosną tego roku PSZOKU. W związku z tym zakończy się wzmożony ruch samochodowy na ul. Wodnej w Kotorzu Małym.

To bardzo ważna inwestycja dla wszystkich mieszkańców naszej gminy. Jest to pierwsza droga w gminie Turawa, budowana od podstaw w nowym miejscu. Inwestycja współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Koszt robót budowlanych to prawie 1,1 mln, z czego dofinansowanie wynosi 63,63%.

CENTRALNA EWIDENCJA EMISYJNOŚCI BUDYNKÓW – OBOWIĄZEK WŁAŚCICIELI BUDYNKÓW OD 1.07.2021 ROKU

URZĄD GMINY TURAWA

Od 1 lipca br. każdy właściciel budynku/ów na terenie Polski **ma obowiązek** złożyć deklarację do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Dla budynków posiadających już źródło ogrzewania właściciel/ zarządca ma obowiązek zgłosić takie źródło ogrzewania w ciągu 12 miesięcy (do końca czerwca 2022 r.), natomiast w budynkach nowo powstałych z zamontowanym nowym, pierwszym źródłem ogrzewania właściciele/ zarządcy mają termin składania deklaracji, wynosi on 14 dni od dnia zamontowania źródła ogrzewania.

Wszystkie regulacje dotyczące Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków zostały sformułowane i zdefiniowane w rozdziale 5a ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz.U. z 2021 r., poz. 554 z późn. zm.).

Głównym celem stworzenia centralnej bazy jest poprawa jakości powietrza.

System umożliwi przekaz informacji o aktualnych programach finansowania wymiany pieców.

Deklaracje będzie można składać na dwa sposoby:

a) w formie elektronicznej, samodzielnie przez Internet z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego CEEB, korzystając z Profilu Zaufania (strona: <https://zone.gunb.gov.pl>)

b) w formie papierowej – w siedzibie Urzędu Gminy Turawa (druki deklaracji do pobrania w urzędzie).

Czym ogrzewasz dom?

1 LIPCA 2021

obowiązek składania deklaracji do
CENTRALNEJ EWIDENCJI EMISYJNOŚCI BUDYNKÓW

GINA TURAWA PRZYSTĄPIŁA DO PROJEKTU LIFE AQP PN. „WDRAŻANIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ POWIETRZA W SAMORZĄDACH WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO”

URZĄD GMINY TURAWA

Głównym koordynatorem Projektu LIFE AQP jest Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego i angażuje łącznie 43 współbeneficjentów, w tym gminę Turawa oraz 8 innych partnerów. Wartość projektu to około 3 mln euro (tj. ok. 13 mln zł), z czego dofinansowanie unijne z Programu LIFE wynosi ok. 7 mln zł, a współfinansowanie z NFO-ŚiGW wynosi ok. 5 mln zł. Projekt jest realizowany w okresie od października 2020 r. do września 2022 r., natomiast w gminie Turawa zadania związane z Projektem LIFE będą realizowane w okresie od sierpnia 2021 r. do lipca 2022 r.

W ramach przedmiotowego Projektu „Wdrożenie systemu zarządzania jakością powietrza w samorządach województwa opolskiego (LIFE2019 GIE/PL/000398-LIFE_AQP_Opolskie_2019.pl) w Urzędzie Gminy Turawa, ale również we wszystkich gminach biorących udział w tym przedsię-

wzięciu zostali zatrudnieni Gminni Koordynatorzy Programu Ochrony Powietrza, którzy zostaną skierowani na specjalne studia podyplomowe, przygotowane przez Politechnikę Opolską. W ramach rocznych studiów nabędą wiedzę i umiejętności w zakresie:

- efektywności energetycznej budynków,
- komunikacji społecznej, która pomoże w przekazywaniu swoich doświadczeń związanych z ochroną powietrza oraz innych dziedzin wiedzy, które będą im niezbędne, by móc skutecznie doradzać mieszkańcom w zakresie termomodernizacji i ograniczenia emisji poprzez likwidację wysokoemisyjnych kotłów/systemów ogrzewania,
- przygotowania Gminnego Programu Ochrony Powietrza (GPOP) zgodnego z POP, czyli zaprojektowania i zwymiarowania działań naprawczych oraz opracowania planu ich realizacji

i określenia niezbędnego budżetu do realizacji zaplanowanych działań w gminie, opracowanego w wyniku analiz działań naprawczych wynikających z programu ochrony powietrza oraz analiz stanu jakości powietrza w gminie.

Gminny Koordynator będzie miał za zadanie w ramach projektu poprowadzenie w gminie Turawa edukacji ekologicznej w zakresie:

- problematyki jakości powietrza w celu podniesienia świadomości mieszkańców, w zakresie ich wpływu na jakość powietrza,
- znaczenia jakości powietrza dla jakości życia,
- dostępnych rozwiązań wspierających działania naprawcze.

Dodatkowo w ramach Projektu będą realizowane spotkania szkoleniowe dla mieszkańców gminy Turawa.

ZAMKNIĘTY OBIEG – OTWARTE MOŻLIWOŚCI

DANUTA PIWOWARCZYK

W dniu 1 grudnia br. Gmina Turawa na zaproszenie Miejskiego Centrum Wspomagania Edukacji w Opolu uczestniczyła w konferencji pt. „Zamknięty obieg – otwarte możliwości”. Konferencja poświęcona była przede wszystkim zagadnieniom prawidłowej gospodarki odpadami. Wśród prezentacji w tym zakresie Gmina Turawa miała możliwość przedstawienia funkcjonowania gospodarki odpadami na swoim terenie. Wójt gminy Turawa Dominik Pikos swoim wystąpieniem pt. „Gospodarka o obiegu zamkniętym na poziomie gminy – Gmina Turawa” zaprezentował uczestnikom

konferencji wprowadzone zasady gospodarowania odpadami, które realizowane są na terenie Gminy Turawa. Dodatkowo w trakcie konferencji Gmina Turawa eksponowała swoje „stosisko” ekologiczne, na którym wystawione zostały materiały edukacyjno-informacyjne, zakupione w ramach projektów: „Wspólna akcja segregacja – działania informacyjno-edukacyjne dotyczące gospodarki odpadami w gminach Opole, Komprachcice i Turawa” oraz „Eko-nawyki dobre praktyki – gospodarka o obiegu zamkniętym”.

GMINNY PUNKT KONSULTACYJNO-INFORMACYJNY PROGRAMU

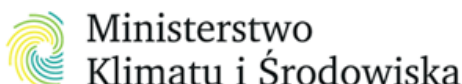
„CZyste Powietrze”

KONTAKT

URZĄD GMINY TURAWA

TELEFON: 77 42 12 012

E-MAIL: czystepowietrze@turawa.pl

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Opolu

PROGRAM PRIORYTETOWY „CZyste Powietrze”

Czym jest program „Czyste Powietrze”

„Czyste Powietrze” to kompleksowy program, którego celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych.

Na czym polega usługa

Wsparcie finansowe można otrzymać na:

- wymianę starych pieców na paliwo stałe, na ekologiczne źródła ciepła spełniające wymagania Programu,
- instalację centralnego ogrzewania lub ciepłej wody użytkowej,
- wentylację mechaniczną,
- mikroinstalację fotowoltaiczną,
- ocieplenie domów oraz wymianę okien i drzwi (koszty materiałów i robocizny).

Wsparcie finansowe możesz otrzymać na projekty zakończone w trakcie realizacji lub jeszcze nierozpoczęte.

Pamiętaj jednak, że rozliczeniu podlegać będą koszty poniesione nie wcześniej niż 6 miesięcy przed złożeniem wniosku, ale też nie wcześniej niż 15.05.2020 r.

Swój projekt musisz skończyć do 30 miesięcy od daty złożenia wniosku o dofinansowanie.

Kto może skorzystać

Osoba fizyczna, która:

- jest właścicielem lub współwłaścicielem domu jednorodzinnego,
- wydzielonego w takim domu lokalu mieszkalnego z wyodrębnioną księgą wieczystą,
 - » ma roczne zarobki (dochód roczny) do **100 000 zł**.
 - **wtedy możesz starać się o podstawowe dofinansowanie**
 - » ma miesięczne łączne zarobki jej i osób z nią mieszkających i wzajemnie utrzymujących się, które w przeliczeniu na osobę (przeciętny dochód na osobę w gospodarstwie domowym) nie przekraczają:
- **1564 zł** – jeżeli mieszkasz z kimś,
- **2189 zł** – jeżeli mieszkasz sam
- **wtedy możesz starać się o podwyższone dofinansowanie.**

W tym wydaniu „Fali” znajduje się broszura informacyjna dot. Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”.

Zachęcamy do jej przejrzenia oraz zapoznania się z dofinansowaniem oferowanym przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu.

W razie jakichkolwiek pytań prosimy o kontakt z **przedstawicielem gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego**.

Jednocześnie, ze względu na duże zainteresowanie Programem, zwracamy się z prośbą o **wcześniejsze ustalenie daty i godziny indywidualnego spotkania** (tel. 77 42 12 012).

Informacje o dniach i godzinach otwarcia punktu prosimy na bieżąco sprawdzać na stronie internetowej gminy Turawa (www.turawa.pl), Zakładka: Ochrona Środowiska/ Czyste Powietrze) lub na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy Turawa.

Dodatkowo raz na kwartał organizowane są spotkania z mieszkańcami. Terminy i miejsce spotkania są podawane do publicznej wiadomości.

Wszelkie dodatkowe informacje dotyczące Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” znajdują się na stronie internetowej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu (www.wfosigw.opole.pl, Zakładka: Czyste Powietrze/ Portal Beneficjenta).

NA WIECZNY ODPOCZYNEK W OJCZYŹNIE WŚRÓD PRZODKÓW SWOICH

ALFRED KUPKA

W piątek 12. grudnia roku Pańskiego 2021 po mszy świętej pogrzebowej w kościele parafialnym w Kotorzu Wielkim złożono urny z prochami zmarłych na obczyźnie potomków ostatniego hrabiego w pradawnym, ale i obecnym grobowcu Panów na Turawie i Kotorzu.

Były to najmłodsza córka ostatniego hrabiego na Turawie Hubertusa von Garnier Turawa, Rena i jej córki znanej już wielu parafianom Beatrix Dechambenoit. Rena urodzona w Turawie 9 stycznia 1923 r. zmarła w Heidelbergu, gdzie mieszkała po ucieczce i zamążpójściu 26 lutego 2000 r., natomiast Beatrix, córka Reny, urodzona 31 grudnia 1955 r. zmarła po ciężkiej chorobie w Condetta Francja, gdzie mieszkała z całą rodziną 9.10.2020. Mąż Gilbert Dechambenoit razem z dziećmi, córką i dwoma synami, znając rozmiłowanie Beatrix w Turawie, gnieździe rodowym von Garnier, postanowili przenieść jej prochy razem z jej matką Renate Maria (wołana Rene) do pradawnej nekropolii panów na Turawie i Kotorzu, w istniejącym od XVII wieku kościółku z miejscem ich pochówku. Za przykład mieli działalność Beatrix, ich żony i matki, gdy 3 listopada 2012 r. odbyło się uroczyste, z wielką pompą, złożenie urny z prochami zmarłego w Unterwössen w Bayern ostatniego hrabiego, dziadka Hubertusa von Garnier Turawa w byłej i teraz znów używanej kaplicy pogrzebowej z początków XVII wieku. Przypuszczam, iż teraz Beatrix patrzy z innego świata z wdzięcznością na męża i dzieci, gdy dane jest jej spo-

czywać wśród bliskich i dalszych swoich przodków. Uroczystość była ze wszech miar udana. Na zakończenie mszy świętej, a przed ceremonią księdza nad urnami na katafalku, kuzyn Beatrix, Detlev von Garnier, wnuk hrabiego Hubertusa, który urodził się w czasie ucieczki przed Armią Czerwoną w styczniu 1945 r., odczytał od ołtarza, zamiast kazania księdza, epitafium o Renie i Beatrix. Przedstawiam je w moim nieudolnym tłumaczeniu:

Miły Gillbercie, kochane osieroczone dzieci Beatrix – Andreas, Oendrey, Yoan, mili krewni, szanowni obecni. Spotkaliśmy się tu dzisiaj, by pożegnać Beatrix Dechambenoit, która o wiele za wcześniej od nas odeszła i jej matkę Renę. Aby scharakteryzować moją kuzynkę, powiedziałbym: miała pozytywne nastawienie życiowe, była wesoła, serdeczna, pomocna, gościnna. Od siebie i innych żądała przestrzegania wartości, na które nacisk kładła. Miała wiele planów, które konsekwentnie z wytrwałością wdrażała. Mężowi Gillbertowi, który jako neurochirurg miał wymagający i męczący zawód, wszystkie inne życiowe sprawy utrzymywała z daleka i sama je realizowała. Znacząco przyczyniała się do wychowania trójki dzieci, które wszystkie dobrą drogę życia obrały. W ostatnich latach była też już szczęśliwą babcią.

W dalszych moich słowach chciałbym przede wszystkim rozważyć jej podejście do spraw Turawy i działalność związaną z rodem von Garnier.

W końcu stycznia 1945 uciekał nasz dziadek Hubertus, Graf von Garnier Turawa w wieku 70 lat z żoną i córką Reną, matką Beatrix, przed radzieckimi czołgami z Turawy do Unterwössen w górnej Bawarii.

W czerwcu 1979 r., a więc jeszcze przed odwilżą polityczną w Europie, pojechałem z żoną do Turawy, aby poznać ojczyznę moich przodków, której jeszcze nigdy dotąd nie widziałem, gdyż urodziłem się w czasie ucieczki w styczniu 1945 r. Tutaj byliśmy, ku naszemu zadowoleniu i zaskoczeniu przez wielu ludzi bardzo serdecznie witani i goszczeni. Razem z księdzem Swolanym, pojechaliliśmy do Częstochowy, gdzie wtedy akurat pierwszy polski papież Jan Paweł II, przed milionem wiernych, mszę świętą odprawiał. Po powrocie do Niemiec opowiedzieliśmy Renie, matce Beatrix, o naszych przeżyciach i wrażeniach i pokazałem też liczne tu zrobione fotosy. W roku następnym, a więc w 1980, pojechała Rena także do Turawy, gdzie przed 1945 rokiem 20 lat mieszkała. Spotkała tutaj niektórych dawnych przyjaciół i znajomych, po wielu latach rozłąki

Uroczyste odsłonięcie obelisku z inskrypcją

▷ i była niezwykle szczęśliwa. Pierwszym odwiedzinom następowały teraz liczne dalsze, w czasie których, Beatrix swojej matce towarzyszyła. W czasie tych odwiedzin, powstała między Beatrix i Sylwią Matuszek, gdzie wtedy u nich mieszkali, serdeczna przyjaźń. Beatrix odwiedzała teraz nie tylko Turawę, ale i Sylwię. Po śmierci Reny, Beatrix odwiedzała niezmiennie w dalszym ciągu Turawę. Wzajem zapraszała nie tylko Sylwię, ale także i wiele mieszkańców Turawy do swojego mieszkania, do Condette we Francji. W ten sposób rozwinęła się w ciągu lat współpraca między Condette a Turawą. Z mojego punktu widzenia są następujące szczególne wydarzenia godne wspomnienia. W wyniku aktywności Beatrix, rada Gminy Turawa postanowiła, nadać placowi przed zamkiem nazwę „Plac von Garnier”. Odkryto wtedy uroczyste odsłonięcie obelisku z inskrypcją. Na tej imprezie obecni byli członkowie rodziny von Garnier i wiele tutejszych osobistości i mieszkańców. Poświęcenia dokonał proboszcz Swolany, odsłonięcia natomiast Beatrix. Gdy zamek w Turawie miał być sprzedany, rozwinęła Beatrix

wiele planów, jak by miała wyglądać jego zasadna i mądra przyszłość. Właścicielem miała być Gmina Turawa. Ona sama chciała się mocno w jego los angażować. Niestety, zamek w splocie różnych okoliczności – na których roztrząsanie nie tutaj miejsce – dostał się w niewłaściwe ręce, tak że dalej niezmiennie podupadał, co nie pozostawało bez wpływu na jej zdrowie! Beatrix wspierała też szkołę niemiecko-polską w Tarnowie Opolskim i w Opolu, w których dzieci uczą się w obu językach i w ten sposób przyjaźń polsko-niemiecka miała się dalej wzmacniać. Pewnego dnia Beatrix zadzwoniła do mnie zapytaniem, co sądzę o jej pomysł, aby prochy naszego dziadka Hubertusa z Unterwössen przenieść do jego starej ojczyzny. Byłem jak najbardziej za. I tak pojechała Beatrix autem z Condette do Unterwössen.

Stąd z krzyżami z mogił naszego dziadka Hubertusa i mojego ojca, też Detleva, pojechała dalej do Kotorza. Po uroczystej mszy świętej zostały przeniesione do prastarej kaplicy pogrzebowej. Tu znalazły swoje godne miejsce między krzyżami i mogiłami naszych przodków.

W związku z tym widzę życzenie Beatrix, by urna z jej prochami została złożona w tej kaplicy w Kotorzu Wielkim przy kościele patronackim naszej rodziny, jak najbardziej uzasadnione! Tak znajdzie tutaj godne miejsce w otoczeniu swoich przodków. Na zakończenie moich rozważań chciałbym jeszcze krótko zwrócić uwagę na znaczącą działalność Beatrix dla rodu von Garnier: po II wojnie światowej zostały w sumie czterokrotnie przeprowadzone dni rodziny von Garnier. Za pierwszym razem pod koniec lat 60. w Etlingen koło Karlsruhe w Niemczech. Drugie dni organizował nasz kuzyn Ingo von Garnier w Soest w Westfalii. Po raz trzeci w 2010 r. zaprosiła Beatrix już teraz do Turawy, Polska, do siedziby rodowej. Przybyło wielu krewnych z Afryki Południowej, Namibii, USA, Hiszpanii, Szwajcarii, Francji i Niemiec. W sumie grubo ponad 40 osób. Wielu z krewnych widziałem wtedy po raz pierwszy w życiu. Razem z Sylwią zorganizowała Beatrix wtedy rozległy program zwiedzania. W programie nawet był Wrocław. Po raz czwarty odbył się zjazd przy znów wielu uczestniczących w Condette w mieście

Spotkanie rodziny von Garnier w Turawie

▷▷ Beatrix. Program także obfity i interesujący, ze zwiedzaniem pobliskiego miasta Bologne i wybrzeża kanału La Manche.

Kochana Beatrix, jeśli teraz z wysokości nieba patrzysz na nas, to zobaczysz, iż wielka liczba ludzi z bliska i z daleka zjechała do Kotorza Wielkiego, by Cię pożegnać i mile wspomnieć. Będziemy Cię w naszych sercach zawsze gościć. Byłaś wyjątkowym człowiekiem! Detlev von Garnier.

Dołączam się do słów Detleva i jeszcze raz dziękuję Ci, Beatrix, za wszystko. A mam za co dziękować. Niech Ci dobry Bóg da szczęśliwe niebo.

Po mszy urnę z prochami Beatrix i jej matki Reny nieśli w procesji z kościoła do kaplicy syn i córka.

Grał cudownie trębacz wzruszające melodie, jak „Być bliżej Ciebie chcę”, „Ciszę” i inne. Urny złożone zostały w kasetach obok urn hrabiego i ta-

blicz z inskrypcjami w obecności wielu osób nie tylko z rodziny, ale i z Parafii Kotorz Wielki i okolic. Po wszystkich dla członków rodziny i zaproszonych gości odbyła się stypa w niedalekim Krasiejowie.

A.K. Od siebie dodaję, iż jeszcze miał się ukazać w tej „Fali” mój artykuł na temat Beatrix – Zamek, ale ze względu na czasowych, ukaże się, jeśli Bóg da, w następnym.

ODESZLI ZA WCZEŚNIE

JERZY FARYS

To już niestety smutna tradycja, gdy na łamach „Fali” prezentuję życiorysy osób, które odeszły za wcześnie. 12 listopada 2021 r. w Kotorzu Wielkim odbyła się niecodzienna uroczystość. W ponownym pochówku córki oraz wnuczki ostatniego właściciela Turawy, Hubertusa von Garnier, uczestniczyli tłumnie mieszkańcy z terenu Gminy Turawa. Nie zabrakło też liczego udziału członków rodziny von Garnier. Ceremonia pogrzebowa Renate Marii Oesterlin z d. Garnier (*1923–2000) i jej córki Beatrix Dechambenoit z d. Ahlermann (*1955–2020) rozpoczęła się mszą św., której przewodniczył ks. proboszcz parafii p. w. św. Michała – Rajmund Kała. Po zakończonej mszy św. Hans-Detlev von Garnier wygłosił przemówienie, w którym przedstawił m.in. wielkie zaangażowanie Beatrix Dechambenoit w ratowaniu turawskiego pałacu. Uroczystość zakończyła się przeniesieniem prochów zmarłych kobiet do kaplicy przedpogrzebowej, gdzie spoczęły obok szczątków innych członków rodziny von Garnier. Miałem to szczęście poznać osobiście hrabinę Beatrix. Pozostała w mojej pamięci jako wspaniała osoba, a do tego niezwykle skromna. Połączyło

nas zamiłowanie do historii Turawy i okolicznych wsi. Zawsze była bardzo zainteresowana, gdy zdobywałem kolejne wiadomości dotyczące turawskich właścicieli. Wykazała ogromny entuzjazm, gdy została jej przekazana moja dwutomowa publikacja. Miała wielkie plany, wiele energii poświęciła w ratowanie pałacu turawskiego. Mogła godzinami opowiadać o planach urządzenia w turawskim pałacu domu polsko-niemiecko-francuskiego. Niestety, rzucone jej kłody pod nogi zniweczyły tak ambitne plany. Zbyt wcześnie odeszła osoba wspaniała, której twarz zapamiętam wiecznie uśmiechniętą i bardzo życzliwą.

19 września br. odszedł Herbert Pikos – zaledwie 63-letni mieszkaniec Zawady. Nasze drogi spotkały się jedynie kilkakrotnie, jednakże zapamiętałem go jako wielkiego społecznika, na którego zawsze można było liczyć. Całe życie spędził w Zawadzie, i w niej zmarł, w gronie najbliższej rodziny. Herbert Pikos aktywnie udzielał się dla społeczeństwa, działał na rzecz całej gminy i rady parafialnej. Był najmłodszym radnym gminy Turawa w latach 1988–1990 i został wtedy przewodniczącym komisji rolnej.

Funkcję radnego pełnił także w latach 1990–1994. W pamięci pozostał mi wywiad o ludziach z pasją w kwartalniku „Fala” z Herbertem Pikosem – jego pasją były gołębie pocztowe. Ten pamiętny wywiad przeprowadził jego syn Dominik. Pasja hodowcy gołębi trwała długo, gdyż przygodę z gołębiami pocztowymi rozpoczął jako zaledwie 8-letnie dziecko. W trakcie życia odniósł wiele sukcesów na tym polu. Ostatnie pożegnanie Herberta Pikosa, wielkiego lokalnego działacza, zgromadziło tłumy mieszkańców. Pożegnano bardzo otwartą osobę, która mimo wielu obowiązków, zawsze znalazła czas dla drugiego człowieka, aby z nim porozmawiać, wysłuchać, ewentualnie doradzić. Na jego pogrzebie nie mogło zabraknąć licznych delegacji oddziałów hodowców gołębi pocztowych.

5 listopada odbył się w Kadłubie Turawskim pogrzeb wielkiego działacza ziemi turawskiej Ernesta Grzesika (1945–2021). W ostatniej drodze zmarłego udział wzięły tłumy mieszkańców, nie tylko z Kadłuba Turawskiego, lecz także z ościennych miejscowości. Ernest Grzesik był bardzo znaną postacią. Dużą część swojego życia poświęcił działalności

▷ społecznej. Pełnił wiele urzędów: był sołtysiem nieprzerwanie od 1991 roku, pełnił funkcję prezesa Ochotniczej Straży Pożarnej w Kadłubie Turawskim, a także był radnym gminy Turawa. Wiele sił

kosztowała go walka w obronie miejscowej szkoły przed jej likwidacją. Walczył także, by na terenie miejscowości funkcjonował ośrodek zdrowia. Jego oczkiem w głowie było upiększanie wsi, to z jego

inicjatywy powstał m.in. chodnik wzdłuż ulicy Główniej. Jego pasją była organizacja festynów i dożynek. Niestety, jak to w życiu bywa, zbyt wcześnie odszedł kolejny wielki regionalny działacz.

Hrabina Beatrix Dechambenoit

Sołtys Ernest Grzesik

Radny Herbert Pikos

***Więc chociaż jesteś gdzieś wśród gwiazd, wolny od wszelkich ziemskich trwóg,
tutaj na zawsze został Twój ślad, a wraz z nim tęsknota, rozpacz i ból.***

Serdeczne podziękowania Rodzinie, Kapłanom odprawiającym Liturgię Pogrzebową, Przyjaciołom, Znajomym, Współpracownikom, Sąsiadom, Delegacjom, Władzom Samorządowym, Straży Pożarnej oraz wszystkim tym, którzy łącząc się z nami w bólu, uczestniczyli w uroczystości pogrzebowej oraz odprowadzili w ostatnią drogę naszego ukochanego Męża, Ojca, Dziadka i Pradziadka.

ś. p. Ernesta Grzesik

Dziękujemy za modlitwę, tak liczne przybycie, okazane wsparcie, wieńce i kwiaty.
Pograżeni w smutku – żona i córki z rodzinami.

Ludzie, których kochamy zostają na zawsze, bo zostawili ślady w naszych sercach

W imieniu mojej Całej Rodziny: Mamy i Sióstr pragnę podziękować Kapłanowi odprawiającemu Liturgię Pogrzebową, Przyjaciołom, Znajomym, Współpracownikom, Sąsiadom, Delegacjom, Pocztom sztandarowym Polskiego Związku Hodowców Gołębi Pocztowych, Władzom Samorządowym, Straży Pożarnej oraz wszystkim tym, którzy łącząc się z nami w bólu, uczestniczyli w uroczystości pogrzebowej oraz odprowadzili w ostatnią drogę Mojego Ojca

ś. p. Herberta Pikos

Za wszelką modlitwę, wieńce, kwiaty, kondolencje składamy wszystkim serdeczne „Bóg zapłać”.
Wójt Gminy Turawa Dominik Pikos

RADOŚĆ W OCZACH ŚWIECI, GDY MIKOŁAJA WIDZĄ DZIECI

SOŁECTWO BIERDZANY

W dniu 6 grudnia 2021 roku, sołectwo Bierdzany wraz z Kołem TSKN na Śląsku Opolskim i OSP Bierdzany miało przyjemność zorganizować spotkanie mikołajkowe dla wszystkich dzieci będących mieszkańcami naszej wsi, od tych najmłodszych po te uczęszczające już do szkoły podstawowej.

Spotkanie rozpoczęło się od zabaw dla najmłodszych, którzy w oczekiwaniu na przyjazd Świętego Mikołaja wraz z prezentami, realizowali wspólne zabawy. Uroczystości przebiegały w świątecznej atmosferze, ku uciesze najmłodszych, którzy korzystali z licznych atrakcji tego popołudnia. Nasze pociechy miały możliwość wzięcia udziału, w bitwie na kulki śnieżne (wykonane z papieru) pod opieką animatorów, w aranżacji zimowej krainy elfów. W tym czasie rodzice mogli skorzystać z chwili wytchnienia, napić się kawy i spróbować przepysznych wypieków lokalnych gospodyń. Święty Mikołaj przyjechał, aby wręczyć dzieciom mnóstwo prezentów. Nasi najmłodszy nawiązali nowe przyjaźnie wśród rówieśników, a rodzice również mieli czas na integrację. Nasze mikołajkowe spotkanie zostało bardzo ciepło przyjęte przez wszystkich uczestników.

Należy podziękować wszystkim osobom, które udzieliły swojej pomocy przy organizacji naszego spotkania, w szczególności pani sołtys Ricie Gabryś, członkom OSP Bierdzany, paniom, które przygotowały przepyszne ciasta oraz wszystkim tym, którzy czynnie zaangażowali się w przebieg uroczystości.

KADŁUB TURAWSKI MA NOWEGO WŁODARZA

URZĄD GMINY TURAWA

W dniu 26 listopada 2021 r. w Kadłubie Turawskim odbyło się zebranie wiejskie, podczas którego mieszkańcy tejże miejscowości wybierali nowego sołtysa. Na ogólną liczbę 435 mieszkańców uprawnionych do głosowania w spotkaniu uczestniczyło 36 osób, z czego 35 wzięło czynny udział w wyborach. Nowym włodarzem tejże miejscowości jednogłośnie została wybrana pani Bożena Koc. Pani Bożenie serdecznie gratulujemy objęcia funkcji sołtysa oraz życzymy dużo sukcesów w pracy na rzecz lokalnej społeczności.

JUŻ SŁYCHAĆ DZWONKI SAŃ

NATALIA GROCHOL

Gwar dzwonek słyszany w grudniu może oznaczać tylko jedno – to Święty Mikołaj z całym swoim zaprzęgiem. Mieszkańcy Kadłuba Turawskiego, ci młodszy oraz ci nieco starsi, 5 grudnia dzięki Radzie Sołeckiej z sołtysem na czele wraz z Mniejszością Niemiecką mogli poczuć magię tego święta, ponieważ

korowód znanego wszystkim czerwonego pana odwiedził również ich miejscowość. W saniach nie zabrakło także znanych pomocników Mikołaja m.in. były elfy oraz anioł. Szczególnie obdarowane dzieci i osoby starsze, również wszyscy mieszkańcy sołectwa nie ukrywali swojego entuzjazmu, ochoczo robiąc

sobie pamiątkowe zdjęcia z orszakiem. Uśmiech na twarzy każdego mieszkańca dowodzi, że takie działania są niezwykle cenione i potrzebne w obecnych czasach. Dziękuję wszystkim, dzięki którym inicjatywa mogła się odbyć.

MIKOŁAJKI – KOTÓRZ MAŁY

KRYSTYNA WIECZOREK

Mikołajki w Kotorzu Małym? Tak, co prawda był to nasz pierwszy raz i chyba udało nam się zrobić przyjemność dzieciom. Zresztą chyba wszystkim, ponieważ mieszkańcy witali nas uśmiechem i serdecznością. Bawiliśmy się świetnie! Wszystkie dzieci dostały paczki, a Mikołaj dostał od dzieci

mnóstwo pięknych rysunków przygotowanych specjalnie na tę okazję. Dziękuję jeszcze raz Radzie Sołeckiej za zaangażowanie się w organizację całej imprezy. Dodam jeszcze, że Mikołaj, odjeżdżając, powiedział, że w przyszłym roku na pewno nas znowu odwiedzi!

WIELKIE ŚWIĘTO OSP W KOTORZU WIELKIM

SAMOCHÓD DO WIELKICH WEZWAŃ

JERZY PRZYŁUCKI

Przyjazd nowego wozu strażackiego marki MAN do Kotorza Wielkiego można porównać co najmniej do powitania jakiejś gwiazdy sportu albo estrady. Tłum mieszkańców, wycie syren, fajerwerki, głośnie okrzyki, kiedy dostojny, czerwony wóz bojowy pojawił się na drodze do remizy w asyście innych wozów strażackich z okolicznych straży, emocje tłumu osiągnęły apogeum. Jak przystało na tradycję, owe cudo technologii pożarniczej, warte 800 tys. złotych, swój pierwszy kontakt, za pośrednictwem księdza proboszcza Rajmunda Kały, miało ze święconą wodą. Po czym nastąpiła publiczna prezentacja. Wszystko nowiutkie, błyszczące, z dziesiątkami czujników. Po prostu samochód naszpikowany elektroniką, która ma pomóc – jak powiedział ksiądz proboszcz – naszym dzielnym i gotowym nieść pomoc przez całą dobę strażakom, gdy wybuchnie pożar, czy należy zmierzyć się z innymi żywiołami.

W związku z tym, iż otrzymanie nowego wozu bojowego jest okolicznością nader rzadką, organizatorzy powitania potraktowali ów fakt jako święto, podczas którego można było podziękować całej kotorskiej społeczności, że wsparła inicjatywę strażaków. Był zatem poczęstunek w postaci olbrzymiego tortu z wizerunkiem upragnionego wozu, kiełbasa z rożna, bigos i przepyszna grochówka. Był też darmowy kufel piwa.

Proboszcz R. Kała: – Wyrażam radość w imieniu całej wioski Kotorz Wielki, że taki samochód, który ma służyć ludziom, przyjechał do nas. To jest wyjątkowa wioska, bo gdy syrena zawyje, to chłopcy zaraz są i jadą. Myślę, że przy tak wyposażonym samochodzie od dziś będą mogli jeszcze lepiej służyć ludziom. Najpierw go poświęcimy, by mu koła nie odleciały i kierownica się nie ukreśliła.

Krzysztof Netter, prezes OSP w Kotorzu Wielkim: – Od dłuższego czasu szykowaliśmy się do zakupu tego auta. Dzięki radnym z Turawy otrzymaliśmy dofinansowanie z gminy, ale jeszcze nie byliśmy pewni, bo wszystko było uzależnione od dofinansowania z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Pod koniec kwietnia br. dowiedzieliśmy się, że jesteśmy promowani do tego zakupu. Dziewiątego maja odebrałem promesę z dofinansowaniem z ministerstwa, z funduszu ochrony środowiska i z firm ubezpieczeniowych. Chciałbym jednak bardzo serdecznie podziękować mieszkańcom naszej parafii, głównie z Kotorza Wielkiego, Małego Turawy, Marszałek, którzy wspomogli finansowo. Tym sposobem uzbierało się prawie sto tysięcy złotych.

Dominik Pikos – wójt gminy Turawa: – Strażacy zarazili mnie tą myślą, że dla tej jednostki przydałoby się nowe auto. Zaczęło się od spotkań

z komendantem wojewódzkim straży, wspierałem ich również pismami, informując, iż jednostka w Kotorzu Wielkim jest niezwykle dynamiczna i ofiarna, są to ludzie, na których zawsze mogę liczyć, przekonałem również radnych, umieszczając w budżecie trzysta tysięcy złotych. Dziś na tej wspaniałej imprezie powitania samochodu ten efekt widać w postaci wspaniałego samochodu, który będzie ważnym narzędziem ratowania mienia i życia ludzkiego. Podziwiam tych chłopaków.

Artur Gallus, komendant gminnej straży pożarnej w Turawie: – Jest to nie tylko olbrzymie wydarzenie dla jednostki, lecz również dla całej miejscowości, gminy. Ten wóz strażacki to całkiem inna technologia w stosunku do tego, co się miało w garażu. Przede wszystkim woda, szybkie natarcie, środek pianotwórczy, pompy, sprzęt, który mają na samochodzie. Również dzięki urządzeniom w tym samochodzie można udzielać pomocy po zdarzeniach drogowych, awariach budowlanych, w kłęskach żywiołowych itp. Siedem lat temu OSP otrzymało nowy samochód, cztery lata temu Osowiec, dwa lata temu Bierdzany, w tym roku Kotorz W. Jest zatem sukcesywna wymiana sprzętu, a przede wszystkim płynna. Gmina Turawa ma bardzo mobilne jednostki, które praktycznie wyjeżdżają do wszystkich zdarzeń.

⇒ Tytułem przypomnienia. Kwota zakupu wozu wyniosła blisko 850 000 złotych (dokładnie 849 930 złotych).

Na tę kwotę składały się:

1. Środki z budżetu Gminy Turawa w wysokości 315 000 złotych;

2. Środki finansowe Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu w wysokości 210 000 złotych;

3. Dotacja budżetowa ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w wysokości 150 000 złotych;

4. Środki finansowe przekazywane przez zakłady ubezpieczeń w wysokości 80 000 złotych, których dysponentem jest Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej;

5. Wkład własny 95 000 złotych.

PO PROSTU, DZIĘKUJEMY

PRZEWODNICZĄCA RADY RODZICÓW W LIGOCIE TURAWSKIEJ ALEKSANDRA PRZĄDO

Rada Rodziców w Ligocie Turawskiej już od kilku lat organizuje różnego rodzaju inicjatywy: dochodowa zabawa andrzejkowa, loteria fantowa, licytacja tortu, kiermasz świąteczny czy zbiórka żołędzi przez dzieci i rodziców naszej szkoły. Wszystkie te działania mają na celu pozyskanie środków na remont boiska z bezpieczną nawierzchnią. Wyremontowane boisko ma służyć wszystkim dzieciom uczęszczającym do naszej szkoły, tym obecnym, jak również przyszłym rocznikom. Cała idea ma w założeniu stworzenie miejsca do spędzania wol-

nego czasu dla naszych pociech, a także rozwijania ich sportowych zainteresowań. Dlatego 16.10.2021 r. w Ligocie Turawskiej Rada Rodziców przy PSP Ligota Turawska zorganizowała zbiórkę złomu na szczytny cel, jakim jest **remont boiska przy budynku szkoły podstawowej**. Akcja zakończyła się ogromnym sukcesem, Rada Rodziców nie kryła zadowolenia. Bardzo serdecznie dziękujemy mieszkańcom naszej wioski za zaangażowanie w zbiórkę. Bez Państwa postawy nasza inicjatywa nie miałaby racji bytu. Bardzo dziękujemy również

tym, którzy fizycznie pomogli w zbieraniu i dostarczeniu całości w jedno miejsce. Dziękuję również Wam, drodzy Rodzice, za poświęcenie swojego wolnego czasu, aby wspólnym wysiłkiem zbliżyć się do realizacji tego zadania. Dla obecnej Rady Rodziców powstanie boiska jest celem nadrzędnym. Po rozmowach z panem wójtem Dominikiem Pikosem wiemy, że możemy liczyć na jego wsparcie, podejmując się tego przedsięwzięcia. Kwota uzyskana ze zbiórki w znaczny sposób zasiliło konto Rady Rodziców, na którym gromadzone są środki na nowe boisko.

MAŁY OGRÓD – WIELKA SPRAWA

SUKCES UCZNIÓW PSP IM. JANA PAWŁA II W OSOWCU

ANNA BUDNIK, NATALIA KOWALSKA

Uczniowie klasy III Publicznej Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Osowcu, pod czujnym okiem pani Natalii Kowalskiej i Anny Budnik, przystąpili do konkursu-projektu pn. „Mały ogród – wielka sprawa” i...zdobyli wyróżnienie. Konkurs organizowany był przez Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska w ramach projektu „Ochrona różnorodności biologicznej w Aglomeracji Opolskiej poprzez działania edukacyjno-informacyjne”. Kon-

kurs polegał na zaplanowaniu dziecięcych ogródków przyjaznych różnorodności biologicznej. Celem konkursu było przede wszystkim zwrócenie uwagi na lokalne walory przyrodnicze, gatunki występujące w najbliższym otoczeniu i uprawiane tradycyjnie od wielu lat.

Konkurs miał również promować odpowiedzialność za naturę, przyrodę, estetykę otoczenia oraz przybliżyć znaczenie ogrodu i sadu dla różnorod-

ności biologicznej. Nagrodą za projekt „Kolorowy ogród” jest zlecenie profesjonalnej usługi aranżacji zgłoszonego projektu wraz z zakupem materiałów oraz nagroda rzeczowa w postaci bonu w wysokości 500 zł.

Prace w ogrodzie ruszą wiosną 2022 r. Cieszymy się z naszego wspólnego sukcesu i oczami wyobraźni już widzimy nasz kolorowy, kwitnący ogród.

ALE CYRK!

BEATA MAZUR

W październiku tego roku pierwszy raz w historii Rzędowa odwiedził nas cyrk „Kewin Kellner”. Nazwa cyrku pochodzi od nazwiska jednego z właścicieli – Lubomira Kelner. Drugim właścicielem jest Dominik Maleceki, który rozbawiał publiczność do łez. Jest to cyrk prowadzony przez całą rodzinę liczącą aż 15 osób, z czego 8 z nich to dzieci. Artyści zabawiali nas przez 3 dni, przedstawiając na każdym występie nowe atrakcje, sztuczki i iluzje. Wśród występów można było zobaczyć m.in. lewitującą kobietę, pokazy z ogniem, magiczne pudła i skrzynie, karciane sztuczki lub znikające

przedmioty. Do części występów zapraszano publiczność, która aktywnie brała udział w pokazach. Po każdym występie widzowie niecierpliwie czekali na kolejne, które były coraz ciekawsze. Ilość osób, które przybyły w pierwszym dniu, przerosła oczekiwania artystów, a w kolejnych dniach, ku zaskoczeniu, było ich jeszcze więcej. Trzeciego dnia, na zakończenie poinformowali obecnych, że wrócą do nas z nowymi sztuczkami za 4 lata. Nie możemy się już doczekać! Tutaj wiek nie ma znaczenia – i dzieci i dorośli byli zachwyceni, dlatego też wszyscy czekamy na ich wielki powrót!

CO SŁYCHAĆ WE WSI TURAWA

TERESA ŻULEWSKA

Już niebawem będziemy zasiadali do świątecznych stołów w naszych rodzinach.

Tak szybko ten rok upłynął. To kolejny rok w pandemii. Odeszło kilkoro mieszkańców naszej wsi, wielu przechorowało covid. Ale życie płynie dalej i wszyscy musieliśmy się do niego dostosować. W bieżącym roku nasza wieś doczekała się kilku potrzebnych inwestycji. Najważniejszą była wspólna inwestycja z sołectwem w Kotorzu Wielkim, Urzędem Marszałkowskim i Urzędem Gminy w Turawie. Było to oświetlenie ulicy Stawowej w taki sposób, aby połączyć nasze wioski. Wyposażenia w ławy i stoły doczekała się nasza altana na placu zabaw w Marszałkach. Tam odbyło się w lecie spotkanie naszych mieszkańców. Teraz z wielką nadzieją

i uwagą obserwujemy prace przy budowie kładki rowerowo-piesznej na rzece Mała Panew. Jest to inwestycja powiatowa. Obserwując, możemy stwierdzić, że prace idą pełną parą. Kolejną rzeczą, która nas cieszy, jest podpisanie przez naszą gminę i firmę wykonawczą umowy dotyczącej budowy ścieżki rowerowo-piesznej od Kotorza Małego do kładki w Turawie. Obie inwestycje mają być zakończone w 2022 roku.

Tymczasem, jak to w grudniu, przyszedł Mikołaj. Spotkanie naszych dzieci, młodzieży i mieszkańców odbyło się w plenerze na boisku LZS-u. Jak tam pięknie. Kto jeszcze nie był na boisku niech idzie i zobaczy, co panowie z LZS-u tam wybudowali: piękne szatnie, zaplecze, altanę, nie mówiąc o boisku, które ma genialną murawę. To właśnie tam przyszedł

Mikołaj. Rozmawiał z dziećmi, rozdawał paczki i potem wspólnie smażyli kielbaski. Było nastrojowo, bo leżał śnieg, a my przy pięknym ognisku słuchaliśmy piosenek mikołajowych. Mikołaj będzie również rozwoził prezenty dla naszych seniorów.

Z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia oraz nowego roku 2022, życzę mieszkańcom naszej wsi oraz wszystkim czytelnikom „Fali” przede wszystkim zdrowia i siły w pokonywaniu codziennych trudności. Życzę optymizmu, że będzie lepiej i zdrowiej. Życzę Świąt w rodzinnym gronie i dobrych dni w nadchodzącym roku.

Wszystkim pracownikom Urzędu Gminy w Turawie dziękuję za pomoc i dobrą współpracę. Życzę, aby Święta Bożego Narodzenia były dla Państwa zdrowe i radosne.

BIESIADA WĘGIERSKA

EWELINA TOMECHNA

W dniu 17.10.2021 r. w Węgrach odbyła się węgierska biesiada. Była to okazja do spotkania mieszkańców Węgier i okolicznych miejscowości. Podczas wydarzenia promowane były tradycje kulinarne oraz lokalne produkty i rękodzieło. Impulsem do organizacji było wpisanie „Citron śpajze” – szpajzy cytrynowej na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz zdobycie Perły 2021 za ciasto ze suszoną śliwką. Podczas biesiady odbył się konkurs na „Ciasto wypiekane w rodzinie od lat”. Celem konkursu była aktywizacja mieszkańców wsi, a także ocalenie od zapomnienia tradycyjnych przepisów. Wszystkie osoby, które zdecydowały się wziąć udział w konkursie, otrzymały z rąk wójta gminy Turawa nagrody. Pan wójt wręczył również podziękowanie za promocję Gminy Turawa na arenie ogólnopolskiej, pani Lidii Fronia, która 3.10.2021 roku zdobyła w Poznaniu na Targach Smaków Regionów nagrodę Perła 2021.

Podczas wydarzenia można było nabyć lokalne miody, tradycyjne ciasta, rękodzieło czy zioła. Na stoisku Lokalnej Grupy Działania Kraina Dinozaurów dostępne były informacje na temat atrakcji turystycznych gminy Turawa i innych gmin z terenu LGD.

Dla najmłodszych odbywały się warsztaty robienia tradycyjnych „kartofelków” oraz ludzików z ziemniaków. Można było również skorzystać z bezpłatnych konsultacji z dietetykiem.

Podczas biesiady na scenie odbywały się występy dzieci ze szkoły w Węgrach, Orkiestry Dętej z Węgier, koncert Karoliny Treli, a wydarzenie prowadziła słynna Joanna Wicher. Na zakończenie odbyła się zabawa taneczna z dj SEBĄ.

Organizatorami biesiady byli strażacy z OSP Węgry oraz działacze z DFK Węgry.

Wsparcia finansowego udzielili: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny Republiki Federalnej Niemiec za pośrednictwem Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce, Wójt Gminy Turawa, lokalni przedsiębiorcy oraz darczyńcy.

NOWINKI ZAKRZOWSKIE

MARIA ZUBEIL

9 września pani Hildegarda Krawczyk obchodziła 91. urodziny. Choć życie jej nie rozpieszczęło, pani Hilda nie straciła poczucia humoru, a najbardziej żałuje, że nie może już jeździć na rowerze. Szanowna Jubilatko, proszę przyjąć serdeczne życzenia zdrowia i błogosławieństwa Bożego od wszystkich mieszkańców wsi.

W listopadzie minęło 30 lat od konsekracji i poświęcenia kościoła w Zakrzowie Turawskim. Ksiądz Jerzy Obst w 1972 r. rozpoczął budowę kostnicy przy drewnianym kościele, którą przez kolejne lata tak rozbudowano, że w końcu powstał nowy, przestronny kościół. Do nowego kościoła przeniesione zostały ze starej, drewnianej świątyni zabytkowe organy wpisane do rejestru zabytków wojewódz-

stwa opolskiego, których wykonawcą była firma H.Durschlag & Sohn z Rybnika.

W bieżącym roku wyasfaltowano ostatni odcinek drogi łączącej Ligotę z Zakrzowem. Inwestycja bardzo cieszy. Korzystając z okazji, apelujemy do kierowców jadących tą drogą, aby stosowali się do obowiązujących przepisów ruchu drogowego.

Jesienią została wyremontowana drewniana altana obok stawu, która w ostatnich latach była stopniowo dewastowana. Droga młodzieży, popisywającej się na niszczeniu altany są wraz z niedojrzałością i braku wyobraźni. Rodzice – uczmy dzieci dbać o cudze dobro i pracę. Miejmy nadzieję, że teraz będzie już tylko dobrze.

W dniu 5 grudnia św. Mikołaj wraz ze swoją ekipą objechał całą wieś. Wszystkim dzieciom wręczył paczki, które zostały zakupione ze środków przeciwdziałania alkoholizmowi. Cieszy, bo dzieci w Zakrzowie przybywa. Serdecznie witamy nowych mieszkańców, którzy w ostatnim czasie zamieszkali w naszej wsi, na pewno będziecie się dobrze u nas czuli.

Radosnych i pogodnych Świąt Bożego Narodzenia i szczęścia w Nowym Roku życzy wszystkim Sołtys i Rada Sołecka wsi Zakrzów Turawski.

DOŻYNKI SOŁECTWA ZAWADA 2021

SEBASTIAN KLOTKA

We wrześniu mieliśmy okazję spotkać się na pikniku dożynkowym w ramach dożynek sołeckich sołectwa Zawada 2021, zorganizowanych w terminie

dożynek parafialnych (18–19.09.2021). Dziś chcemy podziękować za współpracę i udział. Wydarzenie organizowaliśmy z myślą o umożliwieniu spotkania się mieszkańców i gości po długim okresie, w którym takich okazji byliśmy pozbawieni. Mimo że pogoda nas nie rozpieszczała, a spotkanie odbywało się w reżimie sanitarnym, cieszymy się, że mogliśmy wspólnie podjąć próbę „powrotu” do realizacji wydarzeń służących integracji lokalnej społeczności.

Dożynki sołeckie 2021 rozpoczęliśmy w sobotę 18.09 od strażackiej aktywności w turnieju piłki wodnej „Wasserball”.

Zawody odbyły się w iście mokrej aurze. Niestety, była to pochmurna i deszczowa sobota, ale na szczęście nie przeszkodziło to strażakom z okolicy w zaciętej rywalizacji. Wieczorem pod namiotem goście mogli bawić się na

zabawie tanecznej z zespołem „Borneo”. Główna część dożynek przypadała na niedzielę 19.09 – w terminie parafialnego zniwnioka. Święto plonów rozpoczęło się przed południem sumą w kościele p. w. św. Floriana, a na palcu festynowym po południu od przybycia uczestników II zawadzkiego „Zjazdu motocykli wszelkich i samochodów zabytkowych” oraz występu podopiecznych Prywatnego Ogniska Artystycznego „Preludium”.

Po niesporach dożynkowych spod kościoła wyruszył dożynkowy korowód, w którym oprócz korony żniwnej, starostów, orkiestry i „wesołych korowodów” udział wzięli właściciele motocykli i samochodów uczestniczący w zjeździe. Niedziela, choć nie

najcieplejsza, była już słoneczna, co pozwoliło Mieszkańcom i Gościom spotkać się na wspólnej biesiadzie pod namiotem. Po błogosławieństwie chleba na scenie wystąpiła dobrze nam znana w Zawadzie orkiestra dęta z parafii Luboszyce i Łubniany, a o dobry humor zadbał Grzegorz Stasiak w programie humorystyczno-muzycznym. Uczestnicy mogli posilić się kawą i ciastem oraz skorzystać ze stoisk gastronomicznych czy dmuchawców. We współpracy z gminą Turawa zorganizowano również gminny punkt informacyjny nt. szczepień przeciw koronawirusowi.

Miłośnicy piłki nożnej mieli okazję obserwować mecz opolskiej klasy B, w którym mierzyły się LZS Zawada i LKS Groszmal Opole, a fani motoryzacji mogli podziwiać z bliska samochody zabytkowe i motocykle wszelkie na placu pod szkołą. Na koniec popołudnia na scenie nagrodzono uczestników zlotu wybierając najpiękniejszy motocykl i samochód oraz rozlosowano główne nagrody w „Zawadzkiej cegiełce”. Dożynki zakończyła zabawa taneczna z zespołem „New Stars”.

Organizacja imprezy nie byłaby możliwa, gdyby nie zaangażowanie całego grona aktywnych osób. Doceniając zaangażowanie, chcemy bardzo podziękować wszystkim uczestniczącym w realizacji wydarzenia za poświęcony czas i wkład w realizację imprezy. Jako Sołtys i Rada Sołecka chcielibyśmy podziękować wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do organizacji dożynek sołectwa Zawada 2021. Dziękujemy szczególnie wszystkim współorganizatorom, a wśród nich tworzącym Komitet Organizacyjny Członkom Stowarzyszenia LZS Zawada, Członkom OSP Zawada, Radnym gminnym reprezentującym Zawadę, Członkom „Klubu Seniora” z Zawady, Członkom Mniejszości Niemieckiej z Koła DFK Zawada, Członkom Stowarzyszenia „Nasza Zawada” i wszystkim Osobom zaangażowanym. Podziękowania za pomoc w realizacji wydarzenia kierujemy również do gminy Turawa. Za współpracę przy organizacji dziękujemy także Publicznej Szkole Podstawowej w Zawadzie, Parafii p. w. św. Floriana w Zawadzie oraz Prywatnemu Ognisku Artystycznemu „Preludium”.

Podziękować chcemy również organizatorom dożynek parafialnych za podjętą współpracę oraz wszystkim osobom, które wspomagały nas podczas prac już bezpośrednio przy samym wydarzeniu – przed, w trakcie i po dożynkach. Dziękujemy wspomagającym montaż namiotów festynowych, w tym również przedstawicielom młodzieży. Dziękujemy dbającym o dekoracje, dbającym o promocję, realizującym niezbędne zakupy, dbającym o transport korony żniwnej i orkiestry dętej. Dziękujemy delegacji towarzyszącej koronie w korowodzie i osobom zapewniającym logistykę podczas szeregu prac organizacyjnych. Dziękujemy starostom dożynek sołeckich, dbającym o porządek oraz czystość i bezpieczeństwo na terenie imprezy, wyznaczającym parkingi, zabezpieczającym przejazd korowodu dożynkowego, organizującym zjazd motocykli i samochodów, przygotowującym fotorelację z wydarzenia, przygotowującym „Zawadzką cegielkę”, przygotowującym i serwującym ciasto oraz kawę, organizującym poczęstunek dla pracujących przy montażu i demontażu namiotów. Dziękujemy osobom

organizującym wydarzenia towarzyszące m.in. mecze oraz turnieje, uczestnikom korowodu dożynkowego, właścicielom stoisk funkcjonujących podczas dożynek, wykonawcom programu artystycznego, dbającym o zapewnienie energii elektrycznej i zapewniającym obsługę nagłośnienia. Za pomoc przy organizacji podestu tanecznego dziękujemy serdecznie sołectwu Zakrzów Turawski.

Wydarzenia nie moglibyśmy zrealizować bez wsparcia darczyńców – sponsorów. Bardzo za Państwa otwartość dziękujemy. Dożynki sołeckie 2021 w Zawadzie wsparli (kolejność zapisu jest losowa):

„ELEKTROSERWIS ZAWADA”; RZEŹNICTWO-WĘDLINIARSTWO WRZÓD; USŁUGI STOLARSKIE – DANIEL DUDEK; „STEGU”, USŁUGI TRANSPORTOWE – JERZY WIENCH; RESTURACJA „MARCIN”; INSTALACJE ALARMOWE „HORIZON” – RAFAŁ BADOWSKI; „SEGET” – SZŁUNKI; „LANGOSZ” – USŁUGI DŹWIGOWE I PODNOŚNIKI KOSZOWE; SERWIS I STACJA KONTROLI POJAZDÓW „NOWAK”; USŁUGI TRANSPORTOWE – KRYSZTOF KULAWIK; USŁUGI GEODEZYJNE – KRYSZTOF PAWLETA; USŁUGI DEKARSKIE – PIOTR DŁUGOSZ; GOSPODARSTWO ROLNE – MATEUSZ STACHOWIAK; PRODUCENT ŚWIERKA SREBRZYSTEGO „CHOINKI PIKOS”; HURTOWNIA SPOŻYWCZA „AGRA” – ROMAN KOZIEL; URZĄDZENIA DO PRODUKCJI I TRANSPORTU BETONU „TARCO”;

CUKIERNIA „BIHUN & MALORNY”; GRAWEROWANIE I CIĘCIE LASEREM „AB LASER TECHNIK”; STAJNIA „HARLEY” ZAWADA, PIEKARNIA WODNICKI, „SZKÓŁKI OLSZANOWSKI” – DRZEWA, KRZEWY, BYLINY; LECZNICA DLA ZWIERZĄT „PRIMO-VET”; DEKARSTWO – MAREK DŁUGOSZ; „ZAWADA CENTRUM” – KAWIARNIA „SOPELEK”, „MYJNIA ZAWADA”; PIEKARANI HUBERT MOJ; INSTALACJE ELEKTRYCZNE „INST-EL”, SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPIA” W TURAWIE; P.H.U „OMAN”; USŁUGI REMONTOWO-BUDOWLANE „MOC BUD” – SEBASTIAN MOCZKO; „DMUCHAŃCE ZAWADA” – RAFAŁ FRONIA; PAN KRZYSZTOF MATEJA, PAŃSTWO JÓZEF I SYLWIA, PAŃSTWO MONIKA I KRYSZTOF, PAN KRZYSZTOF Z ŻONĄ, PAN BERNARD Z ŻONĄ.

Oczywiście w podziękowaniach nie chcemy pominąć nikogo spośród współorganizatorów, osób zaangażowanych i darczyńców i raz jeszcze dziękujemy wszystkim, a jeżeli o kimś byśmy zapomnieli, informujemy, że może to być jedynie efektem niedopatrzenia, które czasem zdarza się podczas prac organizacyjnych.

*Z podziękowaniami za współpracę
Sołtys i Rada Sołecka
Sołectwa Zawada*

Ze swojej strony do grona osób, firm, organizacji i instytucji wspierających organizację dożynek sołectwa Zawada 2021, którym dziękujemy za współpracę chciałbym dołączyć jeszcze Radnych Rady Sołeckiej. Dziękuję również za Państwa zaangażowanie!

*Sołtys Sołectwa Zawada
Sebastian Klotka*

Fot. Komitet organizacyjny dożynek sołeckich 2021 w Zawadzie. Autorzy: Krystian Komor, OSP Zawada, Rada Sołecka Sołectwa Zawada

MARTINSTAG 2021 W ZAWADZIE

UCZESTNICY MARTINSTAGU 2021 W ZAWADZIE

W kalendarz imprez wiejskich w Zawadzie wpisał się już na stałe „Martinstag” – Dzień św. Marcina.

W tym roku obchodziliśmy imieniny Biskupa z Tour 12 listopada. Tradycyjnie spotkaliśmy się na boisku szkolnym, gdzie czekając na Świętego Marcina na koniu, dzieci prezentowały piosenki niemieckojęzyczne na okazję „Martinstag”. Kiedy pojawił się żołnierz rzymski na koniu, pochód dzieci z lampionami przeszedł ulicą Kolanowską i Luboszycką na plac kościelny, gdzie starsi uczniowie

zaprezentowali znaną scenę z życia św. Marcina, kiedy oddaje połowę swojego płaszcza żebrakowi.

Po Mszy Świętej wszyscy udali się do „farskiego ogrodu”, gdzie można było poczęstować się rogalikami świętomarcińskimi, ogrzać przy ognisku, upiec kiełbasę i rozgrzać się ciepłą herbatą.

Rodzinne spotkanie łączyło dwie okazje do świętowania: 25. Rocznicę Konsekracji Kościoła Parafialnego oraz Dzień św. Marcina.

Udany projekt, którego inicjatorem jest Mniejszość Niemiecka – Koło DFK Zawada był możliwy dzięki zaangażowaniu wszystkich organizacji wiejskich: Parafia, Ksiądz Proboszcz, Rada Sołecka, Sołtys, Ochotnicza Straż Pożarna, Szkoła Podstawowa, LZS Zawada oraz przy współudziale zaangażowanych Mieszkańców.

Projekt został dofinansowany z dotacji Konsulatu Republiki Federalnej Niemiec w Opolu.

SERCE NA NAKRĘTKI – POMAGAMY

SOŁTYS I RADA SOŁECKA SOŁECTWA ZAWADA

W Zawadzie od kwietnia 2021 zbieramy plastikowe nakrętki z wykorzystaniem instalacji serca pod nazwą „ZAWADA. Dar Serca”, które tuż przed Wielkanocą ustawiliśmy w Parku Wiejskim przy ulicy Oleskiej. Miejsce usytuowania serca nie jest przypadkowe i nawiązuje do charytatywnego charakteru parku, w którym od 2009 roku organizowany jest lokalny finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Serce powstało przy współpracy Stowarzyszenia „Nasza Zawada” oraz Sołtysa i Rady Sołeckiej, a jego wykonanie sfinansował anonimowy Mieszkaniec Zawady. Aktualnie Sołectwo Zawada, Stowarzyszenie Nasza Zawada i Przedszkole Publiczne prowadzi zbiórkę na rzecz chorej Paulinki z Opolą. Do tej pory udało się nam przekazać około 618 kilogramów nakrętek. Dziękujemy Wszystkim wrzucającym nakrętki – bez Państwa zaangażowania nie byłoby to możliwe.

W październiku 2021 Gmina Turawa zaopatrzyła wszystkie sołectwa w podobne serca. Konstrukcje z widocznym na nich

herbem gminy pomagają w zbieraniu plastikowych nakrętek w każdej z miejscowości. W Zawadzie także zainstalowaliśmy takie serce. We współpracy Sołectwa Zawada z Publiczną Szkołą Podstawową w Zawadzie serce przekazane nam przez Gminę Turawa, za które przy okazji dziękujemy, stanęło na terenie szkoły przy wejściu od strony szatni LZS Zawada. Na tę chwilę nakrętki zbierane przy szkole chcemy dołączyć do tych zbieranych w parku i przekazywać na rzecz aktualnie prowadzonych zbiórek. Zachęcamy Państwa do korzystania również z tej lokalizacji.

ZAPRASZAMY NA WOŚP 2022 W ZAWADZIE

30 stycznia 2022 zamierzamy zorganizować kolejny lokalny finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Parku Wiejskim w Zawadzie.

Serdecznie wszystkich mieszkańców gminy Turawa zapraszamy do włączenia się we wspólne pomaganie.

Organizacja finału WOŚP uzależniona jest od sytuacji epidemicznej. Szczegółowy program powinien być znany w połowie stycznia.

Sołtys Sołectwa Zawada
Sebastian Kłotka

WIEŚCI Z „KRAINY DINOZAUROW”

ANNA GOLEC – PREZES LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „KRAINA DINOZAUROW”

Lokalna Grupa Działania „Kraina Dinozaurów” z siedzibą w Ozimku obejmuje swym zasięgiem siedem gmin: Chrzastowice, Dobrodzień, Kolonowskie, Ozimek, Turawa, Zawadzkie, Zębówice. Jej głównym wyróżnikiem jest współpraca trzech sektorów: publicznego, gospodarczego oraz społecznego. LGD „Kraina Dinozaurów” odgrywa ważną rolę na obszarach wiejskich – jej działalność przyczynia się do wzmocnienia kapitału społecznego, tworzenia miejsc pracy, rozwoju infrastruktury oraz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego obszaru.

Obecnie LGD realizuje Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2014–2020, której głównymi celami są: Wzrost konkurencyjności obszaru objętego LSR i ochrona środowiska oraz Zwiększenie integracji i poczucia przynależności do obszaru objętego LSR. W latach 2016–2021 zostało ogłoszone i zrealizowane 51 naborów wniosków, a środki zostały przeznaczone między innymi na wsparcie rozwoju firm i nowych działalności gospodarczych, budowę i modernizację obiektów małej architektury, siłowni i placów zabaw, szlaków, ścieżek tematycznych, jak również renowację i oznakowanie obiektów sakralnych. Wspierano również tzw. „miękkie projekty” – cykle spotkań i warsztatów edukacyjno-integracyjnych dla mieszkańców, publikacje związane z zachowaniem i popularyzacją dziedzictwa lokalnego, opracowanie i upowszechnianie wspólnych dla obszaru LGD materiałów informacyjno-promocyjnych. LGD realizuje również projekty grantowe – w ramach czterech naborów wsparto 48 podmiotów realizujących operacje polegające na organizacji wydarzeń sportowo-rekreacyjnych, doposażeniu podmiotów działających w sferze kultury oraz przewidujących wsparcie atrakcji tematycznych. Oprócz naborów wniosków LGD „Kraina Dinozaurów” prowadziła liczne inicjatywy aktywizujące lokalną społeczność. Na wzmiankę zasługuje chociażby tegoroczny projekt pn. „Bogactwo Krainy Dinozaurów”, który przyczynił się do promocji całego obszaru objętego LSR, a także organizacja konferencji pn. „Moc Lidera” i Gali 15-lecia działalności Lokalnej Grupy Działania „Kraina Di-

nozaurów”, w której uczestniczyli przedstawiciele 7 gmin z obszaru objętego LSR, członkowie Stowarzyszenia LGD oraz beneficjenci realizowanych projektów w latach 2016–2020. Podczas ceremonii odbyła się prezentacja dot. działalności LGD „Kraina Dinozaurów”. W trakcie spotkania przedstawiono projekty zrealizowane ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 w ramach inicjatywy LEADER”. Zaprezentowana została również publikacja pt. „Dobre praktyki”, w której ujęte zostały projekty realizowane w latach 2016–2020. Były wspomnienia, gratulacje oraz wiele informacji o mijającym 15-leciu działalności LGD.

Chcemy nadmienić, iż LGD „Kraina Dinozaurów” otrzymała dodatkowe środki na realizację Lokalnej Strategii Rozwoju, której Budżet na lata 2021–2025 wynosi 526 000 euro / 2 104 000 zł. LGD mają czas na wydatkowanie pieniędzy do 2025 roku. My już na początku 2022 roku ogłosimy pierwszy nabór na tworzenie nowych firm.

Dodatkowe środki przeznaczone zostaną na następujące działania:

- 1.1.3 budowa i modernizacja punktów przystankowych, obiektów małej architektury oraz miejsc aktywności ruchowej typu siłownie, place zabaw, boiska i inne – konkurs 200 000 €;
- 1.1.4 wsparcie rozwoju atrakcji tematycznych typu: stadniny, zagrody i obiekty edukacyjne i tematyczne, itp. – projekt grantowy 37 500 €;
- 1.2.2 inwentaryzacja i kreowanie rękodzielnictwa, utworzenie centrum produktu lokalnego – w przyszłości uruchomienie sklepu stacjonarnego i internetowego z produktami lokalnymi, projekt współpracy 50 000 €;
- 1.3.1 premie na założenie działalności gospodarczej w szczególności związanej z produktem lokalnym, uruchomieniem i prowadzeniem wypożyczalni sprzętu turystyczno-rekreacyjnego, utworzeniem punktów jego napraw oraz wprowadzeniem usług transportowych w ruchu turystycznym na obszarze LGD, konkurs 192 500 €;
- 1.4.1 prowadzenie akcji i projektów edukacyjnych wspierających rozwój miejsc edukacji proekologicznej, związanych z propagowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, odnawialnych źródeł energii, ochroną środowiska i klimatu, konkurs 32 000,00 €;
- 2.1.6 Opracowanie koncepcji „Wieś przyszłości” konkurs 14 000 €;
- 2.3.6 Organizacja wydarzeń sportowych, rajdów rowerowych, zajęć rekreacyjnych podkreślających specyfikę LGD, projekt grantowy 50 000 €;
- 2.3.7 Promocja zasobów turystycznych LGD, projekt współpracy 17 117,27 €.

Unia Europejska

„Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Materiał opracowany przez Stowarzyszenie LGD „Kraina Dinozaurów”.

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad aplikowania o środki w ramach organizowanych naborów oraz działań LGD można znaleźć na stronie internetowej www.krainadinozaurów.pl lub uzyskać w biurze LGD w Ozimku przy ul. Słowackiego 18, e-mail: krainadino@onet.eu, tel. 77 4651213, 605 052 777.

IGRZYSKA BEZ BARIER

SABINA KOTYNIA

Dnia 5.10.2021 r. na Hali Sportowej im. Joachima Halupczoka w Turawie odbyły się igrzyska bez barier. Jest to fantastyczna inicjatywa, która ma za zadanie promować sport dla osób z niepełnosprawnościami.

Organizatorzy przygotowali liczne konkurencje sportowe, w których uczniowie szkół specjalnych wspaniale sobie radzili. W tych zawodach wygrani są wszyscy i wszyscy dostają medale, bo najważniejsze nagrody to dobra zabawa, integracja i pokonywanie własnych ograniczeń. To już 10. jubileuszowa edycja igrzysk „Bez barier”. W zmaganiach zorganizowanych przez Wojewódzkie Zrzeszenie LZS w Opolu wzięło udział 160 zawodników z różnymi dysfunkcjami.

Było wesoło, sportowo, z otwartością i zrozumieniem. Takie imprezy uwielbiam. Serdecznie gratuluję uczestnikom, a także bardzo dziękuję opiekunom, sędziom, kierowcom, Panu prowadzącemu oraz wszystkim obecnym w tym ważnym dniu, kiedy zdajemy sobie sprawę z tego, że bariery nie istnieją. – napisał na swoim profilu Wójt Gminy Turawa Dominik Pikos.

Po zakończonych rozgrywkach zawodnicy udali się na wspólny obiad w restauracji położonej nad pięknym jeziorem Turawskim.

ZE SZKOLNYCH AREN SPORTOWYCH W LATACH SZKOLNYCH 2020/2021

GRZEGORZ KWIECIŃSKI

Po dłuższej przerwie spowodowanej pandemią szkolne zawody sportowe w roku 2021/2022 odbywają się zgodnie z planem kalendarza imprez. Zanim przedstawimy szczegóły, musimy powrócić do poprzedniego roku szkolnego, czyli 2020/2021. Wówczas, zanim ogłoszono nauczanie zdalne, zdążyliśmy wystartować w Mistrzostwach Powiatu Opolskiego, a dokładnie w indywidualnych i drużynowych biegach przełajowych. Impreza ta odbywa się corocznie w miejscowości Dąbrowa w Parku obok zamku.

W zawodach, o których mowa, już po raz kolejny świetnie spisali się uczniowie PSP w Turawie i PSP w Ligocie Turawskiej.

I tak: w klasyfikacji drużynowej dwa zespoły z naszej gminy zostały **Mistrzami Powiatu**.

Chłopcy z Turawy rocznik 2010 i młodsi w składzie: Mateusz Stotko, Michał Wielgus, Adam Golla i Franciszek Ponitka oraz dziewczęta z Ligoty Turawskiej w kategorii młodzież szkolna w składzie: Magdalena Buczek, Amelia Farys, Marta Krawczyk, Karolina Rudnik.

Niewiele gorzej poszło młodszym dziewczętom z Ligoty: Małgorzata Buczek, Lena Born, Maja Born, Oliwia Gryśka, które zajęły II miejsce.

Należy również wspomnieć o najlepszych wynikach indywidualnych uczniów PSP w Turawie:

- II miejsce – Mateusz Stotko (kat. 2010 i młodsi),
- II miejsce – Olaf Bednarski (kat. 2008–2009),
- III miejsce – Michał Wielgus (kat. 2010 i młodsi),
- V miejsce – Adam Golla (kat. 2010 i młodsi),
- V miejsce – Paulina Barłóg (kat. 2010 i młodsi),
- V miejsce – Antonina Giza (kat. 2010 i młodsi).

Następnie ogłoszono zdalne nauczanie. Na szczęście zawody sportowe można było organizować w innej formie, chodzi tu o Jesienne Grand Prix Mondo SZS Opolskie oraz Szkolne Mistrzostwa Opolszczyzny w szachach online.

Jesienne Grand Prix Mondo to zawody w biegach przełajowych, w nowej formule polegały one na bieganiu w terenie

w określonym czasie i określonej długości biegu w zależności od kategorii wiekowej. Biegi odbywały się w trzy kolejne soboty o godz. 15.00. Każdy uczeń biorący w nich udział musiał wcześniej wymierzyć trasę, a następnie pobrać na telefon komórkowy odpowiednią aplikację mierzącą czas biegu, a także pokazującą trasę biegu.

Po ukończonym biegu uczestnicy zawodów wykonywali rzut ekranu z zapisaną trasą i przesyłali go mailem do organizatora zawodów.

Najlepszy wynik osiągnął **Olaf Bednarski**, wygrywając te zawody bezkonkurencyjnie w swojej kategorii i zostając **Mistrzem Województwa Opolskiego**.

Podobną konkurencję rozegrano wiosną 1 czerwca 2021 roku. Wtedy odbyły się mistrzostwa województwa w biegach przełajowych w systemie online. Uczniowie PSP w Turawie ponownie uzyskali bardzo dobre wyniki.

W roczniku 2009 kolejny raz najlepszy wynik – 3:34 osiągnął **Olaf Bednarski**, zdobywając mistrzostwo województwa.

Pozostałe kategorie i miejsca

2010 chłopcy:

- Adam Golla – VI miejsce
- Mateusz Stotko – VIII miejsce
- Michał Wielgus – X miejsce

2010 dziewczęta:

- Paulina Barłóg – IV miejsce

Również w szachach online odnotowano wyróżnione wyniki.

Magdalena Buczek ze szkoły w Ligocie Turawskiej zajęła **III miejsce** w Wojewódzkich Igrzyskach Szkół – izachy indywidualnie.

Wojciech Rudnik także ze szkoły w Ligocie Tur. zajął VI miejsce w klasyfikacji generalnej cyklu turniejów: Grand Prix LZS i SZS w szachach online 2020/2021 oraz VII miejsce w klasyfikacji generalnej cyklu turniejów: Zostań Szachowym Mistrzem 2021 – online. Gratulacje.

ZDALNE, ZDALNE I PO ZDALNYM

GRZEGORZ KWIECIŃSKI

W obecnym roku szkolnym 2021/2022 zaczęliśmy imprezy sportowe zawodami w nowej dyscyplinie, czyli Festiwalu Sztafet. Szkołę w Turawie reprezentowały dwie sztafety szwedzkie (100 m + 200 m + 300 m + 400 m). Tym razem lepiej spisały się dziewczęta, które zajęły II miejsce. Natomiast chłopcy uplasowali się na miejscu IV. W zawodach tych brali również udział chłopcy z PSP w Osowcu, którzy w sztafecie 4 x 100 m zajęli II miejsce.

Tradycyjnie sezon sportów na świeżym powietrzu kończą mistrzostwa powiatu w drużynowych i indywidualnych biegach przełajowych. Z tych zawodów dwa medale przywieźli uczniowie PSP Turawa. Igor Bal – srebrny medal w biegu indywidualnym, a w klasyfikacji drużynowej chłopcy: M. Stotko, O. Knosala, A. Golla, M. Wielgus (w kategorii 2009–2010) zajęli III miejsce.

Po zawodach lekkoatletycznych nadszedł czas na halową piłkę nożną, w tej konkurencji uczniowie naszej gminy spisywali się na medal.

Pierwszy w tym roku szkolnym turniej to mistrzostwa Gminy Turawa, które odbyły się 12 października br. w ramach Igrzysk Młodzieży Szkolnej (rocznik 2007–2008). O jak najlepsze miejsca rywalizowały między sobą 4 drużyny chłopców i 2 dziewcząt.

Wyniki klasyfikacji końcowej

Dziewczęta:

I miejsce SSP Węgry – awans do półfinału powiatowego

II miejsce – PSP w Zawadzie

Chłopcy:

I miejsce – PSP Zawada awans do półfinału powiatowego

II miejsce – PSP Osowiec

III miejsce – PSP Turawa

IV miejsce – PSP Ligota Turawska

Kolejne zawody również odbyły się w hali im. J. Halupczoka – 19 października br. półfinał powiatu dziewcząt, rocznik 2007–2008. Do finału awansowały drużyny szkół PSP Łubniany i SSP Węgry. Natomiast 20 października br. chłopcy z Zawady wzięli udział w rozgrywkach półfinałowych w Ozimku, gdzie mimo ambitnej walki nie udało się im awansować.

21 października kolejne zawody w hali w Turawie – Igrzyska Dzieci (rocznik 2009 i młodszy) pod nazwą Mistrzostwa Gminy

Turawa. W kategorii dziewcząt wygrała drużyna z Turawy, wyprzedzając zespoły z Zawady i Ligoty Turawskiej.

W kategorii chłopców również zwyciężyła drużyna z Turawy, pokonując zespoły z Węgier, Zawady, Ligoty Turawskiej i Osowca.

26 października br. (hala w Turawie) odbył się finał powiatowy dziewcząt w ramach Igrzysk Młodzieży Szkolnej.

Wyniki finału:

I miejsce – PSP w Łubnianach

II miejsce – SSP w Węgrach

III miejsce – PSP Popielów

IV miejsce – ZSP w Kup

Awans do półfinału wojewódzkiego uzyskały dwie drużyny: zespół ze szkoły w Łubnianach zagra półfinał w naszej hali, a zespół ze szkoły w Węgrach pojedzie na rozgrywki do Brzegu.

Igrzyska Dzieci – 28 października br. odbył się półfinał powiatowy, tym razem w Zagwizdzu. Dziewczęta PSP Turawa zajęły III miejsce. Dzień później, czyli 29 października br. w hali im. J. Halupczoka w ramach Igrzysk Dzieci odbył się półfinał powiatowy chłopców. W zawodach wzięło udział 6 szkół. Grano w dwóch grupach, a następnie zwycięzcy grup zagrali „na krzyż” z drużynami, które zajęły drugie miejsce w grupie.

Do finału powiatowego awansowały następujące zespoły: PSP Szczedrzyk i PSP Turawa. Finał odbył się 4 listopada br. w Tułowicach. Zawodnicy z Turawy w składzie: M. Wielgus, M. Stotko, M. Wyrwich, O. Bednarski, F. Ponitka, O. Knosala, A. Golla, A. Pyka odnieśli sukces i zostali **Mistrzami Powiatu Opolskiego**.

Ostatnim szczeblem, do którego udało się zakwalifikować dwóm drużynom naszej gminy to półfinał wojewódzki. Dziewczęta ze szkoły w Węgrach, na zawodach w Brzegu, zajęły III miejsce. To samo, czyli III miejsce zdobyli chłopcy z Turawy na zawodach w Ujeździe, które odbyły się 16 listopada br. To bardzo duży sukces dla tych drużyn, gratulujemy!

Jak widać większość zawodów odbywało się w naszej hali, która jest jedną z wizytówek naszej gminy. Wszystkim zawodniczkom i zawodnikom serdecznie gratulujemy, życząc dalszych sukcesów!

Ze sportowym pozdrowieniem, do następnych wiadomości ze szkolnych aren sportowych.

ROWEREM WOKÓŁ TURAWY

PRZEMYSŁAW SUPERNAK, SUPERGLOB – OPIS TRASY, ZDJĘCIA I MAPA

Trasa nr 2: Wokół Jeziora Turawskiego (26,6 km)

Łatwa trasa okrążająca największy ze zbiorników turawskich. To z pewnością jedna z najpiękniejszych i najpopularniejszych tras rowerowych woj. opolskiego. Pozwala ona poznać nie tylko turystyczne tereny nad jeziorem, ale także jego drugą, bardziej dziką twarz. Większość trasy pokonujemy ścieżką biegnącą przez okalające jezioro lasy oraz wałem jeziora.

MAPA TRASY

CIEKAWY MIĘJSCA NA TRASIE

Turawa

Historia Turawy sięga średniowiecza, jednak we wczesnych latach znana była jako Byczyna. Nazwa oczywiście pochodziła od dużej liczby byków i krów wypasanych na okolicznych łąkach. Nazwa Turawa pojawiła się dopiero w 1562 roku. Początkowo Turawa nie była samodzielną miejscowością i należała do obszaru Kotorza Wielkiego. Samodzielność zyskała dopiero w XVIII wieku za sprawą ówczesnych właścicieli tych terenów, rodu von Gaschinów. Dziś to prężnie rozwijająca się stolica gminy. Jej okolice są najchętniej odwiedzanymi terenami turystycznymi w pobliżu Opola. Przede wszystkim ze względu na liczne akwenty wodne z plażami i ośrodkami wypoczynkowymi.

Pałac w Turawie

Pałac w stylu barokowym został wzniesiony w połowie XVIII w. dla pana tamtejszych dóbr, Martina Scholza von Loewenkorna. Do dziś dobrze zachowały się dekorowane w stylu neorokokowym wnętrza z piękną salą balową. W 1937

roku ostatni właściciele zamku przekazali go na sierociniec. Do niedawna istniał tu dom dziecka. Pałac nie jest udostępniony do zwiedzania, można go tylko zobaczyć z zewnątrz.

Ścieżka edukacyjna Nadleśnictwa Turawa

Niewielki park w centrum Turawy, przy zabytkowej leśniczówce Nadleśnictwa Turawa. W parku zgromadzono ciekawe drzewa i krzewy. Jest też kilka tablic edukacyjnych oraz ławek, na których możemy odpocząć w cieniu drzew.

Zapora na Małej Panwi

Ulokowana jest przy wylocie Małej Panwi z Jeziora Turawskiego, niedaleko centrum Turawy. Zapora ma 13 metrów wysokości i działa przy niej niewielka elektrownia wodna o mocy 1,2 MW

Jeziora Turawskie

Choć kojarzone są z największym z jezior, w rzeczywistości są to aż cztery różne akwenty – Jezioro Turawskie Duże, Jezioro Średnie, Jezioro Małe i nieco oddalone Jezioro Srebrne. Największy zbiornik powstał w latach 30. XX wieku na dobrach hrabiego Hubertusa. Sztuczny zbiornik na Małej Panwi miał chronić Opole przed powodzią, ale także pełnić

Jezioro Turawskie Duże – brzeg zachodni

Jezioro Turawskie Średnie

funkcje wypoczynkowe i rekreacyjne. Hrabia, aby uzyskać zgodę na jego budowę, musiał spotkać się z Adolfem Hitlerem. Jezioro powstało w 1938 roku. Konieczne było zalanie dwóch wiosek, których mieszkańcy zostali przesiedleni do nowych domków w stylu pruskim w Ligocie Turawskiej i Zakrzowie Turawskim. Zbiornik ma 24 km² powierzchni i 13 m głębokości. Nad całym kompleksem Jezior Turawskich znaleźć można liczne plaże, ośrodki wypoczynkowe, hotele, punkty gastronomiczne, przystanie żeglarskie, wypożyczalnię sprzętu wodnego i wiele innych atrakcji.

Jezioro Turawskie Małe

Kotórz Wielki

Pierwsze wzmianki o wiosce pochodzą z 1295 roku, co czyni Kotórz Wielki jedną z najstarszych miejscowości na Opolszczyźnie. W centrum wsi stoi zabytkowy, późnobarokowy kościół św. Archanioła Michała z 1782 roku. Budowa sfinansowana została ze środków małżeństwa von Gaschin, ówczesnych właścicieli Turawy.

Szczedrzyk

Jedna z najpiękniejszych miejscowości gminy Ozimek, leżąca nad południowym brzegiem Jeziora Turawskiego. Tutejszy

▷ brzeg jeziora zasiedlają liczne ptaki wodne, które gniazdują na zalanych wodą drzewach i w otaczających je zaroślach. W Szczedrzyku warto zobaczyć: neogotycki kościół św. Mikołaja, stojący za nim pomnik ofiar I i II wojny światowej z piękną rzeźbą św. Jerzego pokonującego smoka oraz kilka zabytkowych kapliczek umiejscowionych w różnych punktach wioski. W Szczedrzyku możemy również zjeść w którejś z restauracji albo uzupełnić napoje w którymś ze sklepów.

Siedliska ptaków wodnych w okolicach Szczedrzyka

Położone są przy południowym brzegu Jeziora Turawskiego pomiędzy Szczedrzykiem a Jedlicami. Pośród zarośli i zatopionych drzew można spotkać liczne łabędzie, kaczki, kormorany czy gęsi. Szczególny ruch panuje tu wiosną i jesienią, kiedy nad jeziorami przelatują liczne ptaki wędrownie. Czasem na wiosnę można tu również zaobserwować tarło karpia.

Ptaki – łabędzie (Turawa)

Ptaki – gęś gęgawa (Turawa)

Jezioro Turawskie Duże – brzeg południowy

Huta szkła w Jedlicach

Pierwotnie istniał tu zakład hutniczy, w którym produkowano drut i gwoździe. Powstał on w 1775 roku. Później uruchomiono tu produkcję młotków i innych narzędzi, a w 1800 roku otwarto walcownię blach. Huta szkła powstała tu dopiero w 1960 roku. Z dawnych zabudowań huty do dziś zachowały się: budynek z 1805 roku, dworek „Beatka” oraz zabytkowe domy robotnicze z przełomu XVIII i XIX wieku.

Wydma Jedlice

Położona jest przy południowo-wschodnim brzegu Jeziora Turawskiego, niedaleko zapory na Małej Panwi w Jedlicach. Prowadzi do niej leśna droga odbijająca w lewo od czerwonego szlaku rowerowego. Rozpościera się z niej piękny widok na całe jezioro. Ze względu na duże nasłonecznienie to dobry teren dla miłośników kąpeli słonecznych.

Czerwony szlak rowerowy Jedlice – Dylaki

Ogród kwiatny w Antoniowie

W Antoniowie przy ul. Stawowej znajduje się zapierający dech w piersiach ogród gęsto obsadzony egzotycznymi gatunkami roślin kwitnących. Mimo niewielkich rozmiarów posiada on naprawdę wiele pięknych drzew i krzewów. Jest tu niewielki strumyk z mostkiem, a na niewielkim wzniesieniu stoi altana i pięknie wyrzeźbiony „hotel dla owadów”.

Ujście Libawy do Małej Panwi

To najdziksze wybrzeża Jeziora Turawskiego, pełne gęstych zarośli i ukrytych w nich dzikich plaż. Najprościej dojechać tu z Dylaków, kierując się w stronę lasu i skręcając za leśnym mostkiem na Libawie w lewo.

Pomnik przyrody – najstarszy dąb bezszypułkowy w Polsce

Piękny dąb często pomijany przez turystów odwiedzających Turawę. Stoi przy drodze pomiędzy Turawą a promenadą spacerową nad jeziorem, po jej lewej stronie.

Turawa – dąb Klemens, pomnik przyrody

PRZEBIEG TRASY

TURAWA (Plac von Garnier – ul. Ogrodowa – zapora na Małej Panwi) – **ZIELONY SZLAK ROWEROWY** – **JEZIORO ŚREDNIE** – **JEZIORO MAŁE** – **ZIELONY SZLAK ROWEROWY** – **SZCZEDRZYK** – wał jeziora – **JEDLICE** – **CZERWONY SZLAK ROWEROWY** – **DYLAKI** (ul. Jakuba – ul. Szymona – leśny mostek na Libawie) – **CZERWONY SZLAK ROWEROWY** – **JEZIORO DUŻE, PROMENADA** – **TURAWA, RYBACZÓWKA** – zapora na Małej Panwi – **TURAWA** (ul. Ogrodowa – Plac von Garnier)

Wycieczkę rozpoczynamy w centrum Turawy przy Placu von Garnier. Kierujemy się na wschód, ul. Ogrodową, którą biegnie kilka szlaków rowerowych. Dojeżdżamy nią do wału jeziora, nieopodal zapory na Małej Panwi. Skręcamy w prawo i dalej jedziemy zielonym szlakiem rowerowym. Możemy pojechać na dwa sposoby. Wygodną drogą szutrową, biegnącą dołem wału, lub węższą ścieżką na górze wału z pięknym widokiem na jezioro. Po drodze mijamy Kotórz Wielki z widoczną w lekkim oddaleniu wieżą kościoła. Jeśli jedziemy dołem wału, to następne kilkaset metrów musimy

Jezioro Turawskie Duże, brzeg zachodni – Rybaczówka

pokonać dość ruchliwą drogą gminną. Na końcu wału trasa naszej wycieczki skręca w lewo i wjeżdża do lasu. Po chwili mijamy Jezioro Średnie, a po lewej mamy południowy brzeg Jeziora Dużego. Jadąc wzdłuż brzegu tego drugiego, kawałek za Jeziorem Średnim mijamy ukryte w lesie Jezioro Małe. Tuż za nim kończy się asfaltowa droga, a my skręcamy w prawo, w leśną ścieżkę. Okrążamy lasem Jezioro Małe i na pierwszym rozwidleniu skręcamy w lewo. Jedziemy ok. 300 m krętą i wąską leśną ścieżką, za którą dojeżdżamy do asfaltowej drogi obok niewielkiego zakładu karnego, gdzie skręcamy w prawo. Na następnym rozwidleniu skręcamy w lewo i podjeżdżamy lekko pod górę drogą z betonowych płyt. Mijamy park linowy z prawej strony i Ośrodek Wypoczynkowy Jowisz z lewej i skręcamy w prawo. Jedziemy prosto drogą pomiędzy domkami letniskowymi. Niecały kilometr dalej wyjeżdżamy z lasu i docieramy do pierwszych zabudowań Szczedrzyka. Tutaj opuszczamy na chwilę zielony szlak biegnący przez centrum

Szczedrzyka i skręcamy w lewo, w wąską ścieżkę prowadzącą na południowy wał Jeziora Turawskiego. Po chwili roztacza się przed nami piękny widok na jezioro, a kilometr dalej docieramy do porośniętych drzewami i zaroślami rozlewisk, które są siedliskami licznych gatunków ptaków wodnych. Warto zatrzymać się tu na dłuższe obserwacje przyrodnicze.

Za siedliskami ptaków zjeżdżamy z wału tuż przed budynkiem zapory na Małej Panwi. Jedziemy wąską i wybiistą ścieżką połą biegnącą prostopadle do wału jeziora i docieramy nią do asfaltowej szosy Szczedrzyk–Jedlice. Skręcamy w lewo i po chwili mijamy hutę szkła w Jedlicach, a za nią most na Małej Panwi. Tu warto na chwilę zjechać z trasy do pobliskiego Antoniowa, gdzie na początku wioski, przy ul. Stawowej znajduje się piękny ogród kwiatny. Za mostem na Małej Panwi skręcamy w lewo, opuszczając zielony szlak rowerowy i poruszając się już do końca szlakiem czerwonym. Tuż za wioską wjeżdżamy na długi i piękny odcinek leśny, który kończy się dopiero w Dylakach. Wjeżdżamy do nich ul. Jakuba i od razu na pierwszym skrzyżowaniu skręcamy w lewo, w ul. Szymona. Na jej końcu skręcamy w prawo i jedziemy skrajem lasu do ul. Szkolnej. Tu znów skręcamy w lewo i od razu w prawo. Po chwili przejeżdżamy przez mostek na malowniczej rzeczce Libawie. Jeśli zjedziemy z trasy w lewo za mostkiem, dojedziemy do ujścia rzeczki

Jezioro Turawskie Duże – brzeg północny

do jeziora. Jadąc cały czas prosto czerwonym szlakiem rowerowym, mijamy po prawej stronie piękne łąki na skraju Dylaków i tuż za nimi skręcamy w lewo i wjeżdżamy w głąb lasu. Jedziemy ok. 1 km, pokonując dwa zakręty w prawo i podjeżdżając pod niewielką górkę, dojeżdżamy do skrzyżowania z asfaltową drogą, na którym skręcamy w lewo. Po chwili na rozwidleniu skręcamy w prawo, omijając główną drogę pomiędzy ośrodkami wypoczynkowymi i domkami letniskowymi. Dalej droga meandruje po mniej zabudowanych terenach i dociera do głównej promenady spacerowej nad Jeziorem Dużym. Czerwony szlak rowerowy na jej początku skręca w prawo i od razu w lewo, prowadząc mniej zatłoczoną ul. Biwakową, równoległą do promenady. Na jej końcu skręcamy w prawo i po chwili dojeżdżamy do głównej drogi gminnej, prowadzącej z Turawy nad jezioro. Tu skręcamy w lewo. Możemy pojechać szosą dla samochodów lub skręcić wcześniej w połą drogę prowadzącą na wał jeziora.

Jezioro Turawskie Duże – brzeg północny

Obydwie drogi prowadzą nas do domków letniskowych w Rybaczówce. Za Rybaczówką jedziemy dalej wzdłuż brzegu jeziora do zapory na Małej Panwi. Za nią skręcamy w prawo, w ul. Ogrodową, którą dojeżdżamy do centrum Turawy, gdzie kończymy wycieczkę.

SPORT TO ZDROWIE! NOWE MIKROSTUDIO W TURAWIE

RAJMUND GOLA

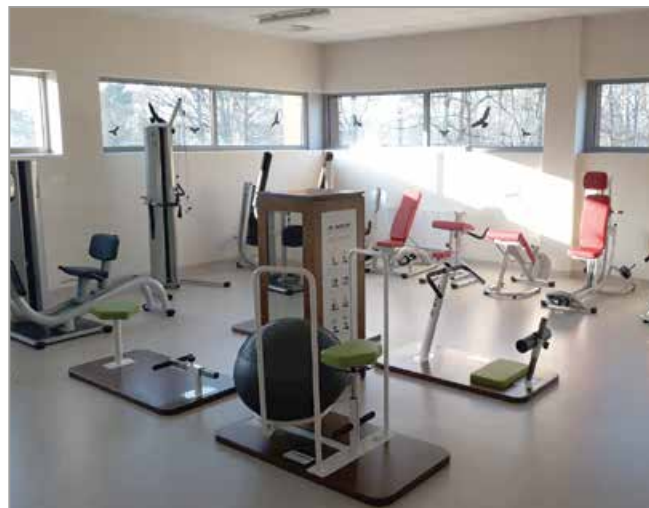
W Hali Sportowej w Turawie im. Joachima Halupczoka otwarto pierwsze Mikrostudio (specjalna siłownia) oferujące grupowy trening zdrowotny pod stałą opieką fizjoterapeuty.

Na powierzchni 182 m² znajduje się sala do treningów grupowych, szatnie, prysznice oraz salka do przeprowadzenia wywiadu wraz z diagnostyką. W późniejszym czasie planowana jest rozbudowa o strefę sauny oraz masażu. Studio wyposażone jest w maszyny profesjonalnego systemu – najnowocześniejsze urządzenia, które umożliwiają ukierunkowany rozwój masy mięśniowej tułowia i mięśni segmentalnych, odpowiedzialnych za stabilizację kręgosłupa, niezwykle ważny dla osób z przewlekłymi bólami pleców.

W połączeniu z odpowiednią diagnostyką na urządzeniu Back – Check, Get Flexible (obwodem do zwiększenia ruchu w stawach) oraz obwodem Blackroll Station Circle do treningu powięzi jest idealną propozycją prozdrowotną na rynku fitness.

Cieszy się dużą popularnością, jest często odwiedzane przez osoby, które w miłej atmosferze chcą zrobić coś dla swojego zdrowia i popracować nad swoją kondycją. Ofert klubów fit-

ness dla ludzi młodych jest dużo. Ale jest potrzeba tworzenia miejsc skierowanych dla szerszej grupy społeczeństwa, między innymi dla seniorów.

DZIEŃ SENIORA W TURAWIE

URZĄD GMINY TURAWA

27 października w naszej gminie odbył się uroczysty Dzień Seniora pn. „Babcia i Dziadek też potrafią”, którego inicjatorką od lat jest pani Maria Kula. W serdecznej atmosferze, przy stole zastawionym pysznym ciastem i smacznym obiadem odbyło się kolejne spotkanie lokalnych Seniorów. Jak na Dzień Seniora przystało, nie obyło się bez życzeń. Nie zabrakło również tańców i występów artystycznych, Seniorek naszej Gminy, a także zaproszonych Gości, między innymi z Domu Seniora

„Złota Jesień”, o oprawę muzyczną zadbał zespół Progres z Nakła. Serdecznie dziękujemy za Wasze zaangażowanie, uśmiech na twarzach, cenne wskazówki oraz ogrom pracy, którego owocem były wspaniałe występy artystyczne. Cieszymy się, że dzięki inicjatywie, jaką jest Klub Seniora, możecie miło i owocnie spędzić czas, jak również realizować się na wielu różnorodnych płaszczyznach.

(Od lewej) Rita Gabryś, Wójt Dominik Pikos, Maria Kula

Grupa „Złoty liść” z Domu Seniora Złota Jesień

KIEDY MÓWIĘ POLSKA

URZĄD GMINY TURAWA

Z okazji 11 listopada Gmina Turawa ogłosiła konkurs pn. „Kiedy mówię Polska”. Konkurs adresowany był do dzieci z terenu gminy Turawa w wieku od 3 do 15 lat. Na konkurs wpłynęło 160 prac indywidualnych oraz 10 grupowych. Łącznie w konkursie brało udział około 280 dzieci!

Cieszę się, że dzieci z tak wielkim zaangażowaniem wzięły udział w konkursie. Trudno wyrazić słowami zachwyt, jaki towarzyszył mi widząc ilość dostarczanych prac. Pięknie jest patrzeć na Polskę oczami naszych pociech. Przeglądając nadesłane prace, zauważyłem, że dzieci w wielu przypadkach dostrzegają szczegóły, które nam, dorosłym, często umykają. Za parę lat to właśnie one będą kształtować obraz naszego Państwa, chciałbym, aby był on tak piękny jak prace, które wykonały – mówi Wójt Gminy Turawa.

Organizatorzy konkursu chcieli zwrócić uwagę na fakt, iż wspólna historia i utożsamianie się z nią, jest niezwykle

ważnym czynnikiem tworzenia się narodowej kultury, a przez to poczucia jedności całego narodu. W naszych dziejach narodowych bardziej lub mniej odległych można znaleźć liczne wzory patriotyzmu, postawy warte naśladowania oraz wydarzenia, które warto zapamiętać, dlatego tak ważnym aspektem jest kultywowanie pamięci narodowej. Jak mawiał George Santayana „Naród, który nie zna swej historii, skazany jest na jej powtórne przeżycie”.

Serdecznie dziękujemy wszystkim uczestnikom konkursu.

POWIEDZ MI, KTO W WIGILIĘ PRZYNOSI CI PREZENTY, A POWIEM CI, SKĄD JESTEŚ

Prezenty pod choinką to powszechny zwyczaj w całej Polsce. Na Kaszubach, Kujawach i Pomorzu prezenty przynosi Gwiazdor, w Małopolsce i na Podkarpaciu – Aniołek. Na Śląsku jednak prezenty przynosi Dzieciątko – nie żaden Mikołaj, Gwiazdka czy Dziadek Mróz. Po prostu Dzieciątko, czyli mały Jezus sam obdarowuje dzieci i dorosłych podarunkami.

Skąd więc wzięła się ta piękna tradycja? Niektórzy błędnie uznają Dzieciątko za niemiecki zwyczaj. Tymczasem za zachodnią granicą prezenty zazwyczaj przynosi Weihnachtsmann. Dzieciątko, czyli Jezusek, to wynik wpływu kultury czeskiej. Trzeba pamiętać, że Śląsk przez kilkadziesiąt lat był w granicach Czech, gdzie do dziś w większości domów to właśnie Dzieciątko zostawia prezenty pod choinką. – Pamiętajcie, aby po kolacji otworzyć okno – przecież nasz Gość z prezentami musi jakoś wejść

do pokoju – mówią rodzice do swoich pociech. Tradycja mówi, że Dzieciątko przychodzi obdarować prezentami tylko i wyłącznie wieczorem, 24 grudnia, to jest w Wigilię Bożego Narodzenia. Należy podkreślić, że kultura śląska absolutnie nie dopuszcza, ażeby Dzieciątko mogło przychodzić w innym terminie, np. w dniu wspomnienia św. Mikołaja. Niestety, nikt nie zna dokładnej godziny odwiedzin Dzieciątka, dlatego przychodzi Ono wtedy, gdy domownicy jedzą wigilijną wieczerzę lub gdy krzątają się po kuchni po jej zakończeniu. W rzeczywistości nikt nigdy nie widział Dzieciątka przynoszącego prezenty, ponieważ jest Ono bardzo dyskretne i działa w ukryciu, dlatego nie zawsze przynosi podarki do pokoju, w którym spożywa się wigilijną wieczerzę, czasami zostawia je w innym pomieszczeniu, co więcej, niekoniecznie pod choinką. Po zakończonej kolacji i odśpiewanych kolędach domownicy mogą zacząć poszukiwania prezentów, kiedy już je rozpakują, nie mogą zapamiętać o podziękowaniach.

Święta Bożego Narodzenia to magiczny czas spędzany z rodziną i przyjaciółmi. Cieszc się tymi niezwykłymi chwilami. Niech więc w nadchodzącym roku spełnią się Wasze marzenia, życie w zgodzie ze sobą i bliskimi, przecież jest jeszcze tyle cudownych rzeczy do zrobienia!

DZIECIĘCY ŚWIAT EMOCJI – JAK POMÓC DZIECIOM RADZIĆ SOBIE Z WŁASNYMI UCZUCIAMI?

ROLA ZABAW (CZĘŚĆ II)

MGR KARINA KUBOSZ – PSYCHOLOG PPP W OZIMKU

Dorosły często jest świadkiem sytuacji, gdy zachowanie dziecka ulega rozregulowaniu. Emocje, zmęczenie czy przeciążenie bodźcami powodują, że zachowanie dziecka wymyka się spod kontroli. Kiedy w środku człowieka (małego i dużego) rozpęta się „burza”, techniki odwołujące się do argumentów logicznych (tłumaczenie) oraz refleksji (o co ci chodzi...?) nie zawsze na nie działają – tego dziecko uczy się w toku rozwoju i dzięki odpowiednim oddziaływaniom wychowawczym podejmowanym przez dorosłych. Refleksja i rozmowa odwołują się do wyższych partii mózgu, które w czasie, gdy układ nerwowy jest przeciążony, nie zawsze działają sprawnie. Dlatego też zdarza się, że w sytuacji silnego pobudzenia, dziecko prezentuje gwałtowne reakcje emocjonalne. Stąd warto zapoznać dziecko z narzędziami umożliwiającymi mu odreagowanie

napięć emocjonalnych w sposób bezpieczny. Warto również prowadzić zabawy kształtujące umiejętność wyrażania emocji, które pomagają w oswojeniu się ze światem emocji, a tym samym pomagają zmniejszyć częstotliwość intensywnych reakcji.

Poniżej przedstawiamy propozycje zabaw dla dzieci w okresie przedszkolnym, które można wykorzystać na terenie domu.

Zabawy kształtujące umiejętność wyrażania emocji oraz odreagowania napięć emocjonalnych:

Kiedy czuję... to robię... – dziecko kończy zdania na temat tego, jak się zachowuje, gdy: się cieszy, smuci, złości, boi, wstydzi. Ta gra jest okazją do tego, aby wspólnie z dzieckiem omówić, jakie są inne sposoby na wyrażenie danej emocji.

Galareta – dziecko stojąc ma opuszczone ręce i na chwilę zamyka oczy. Następnie na prośbę dorosłego dziecko wykonuje

▷ ćwiczenia ruchowe, które mają na celu zniwelowanie napięcia emocjonalnego: kręcenie szyją, napinanie jednej ręki i po chwili potrząsanie nią, napinanie drugiej ręki i po chwili potrząsanie nią, potrząsanie jednej nogi, a następnie drugiej, na koniec potrząsanie całego ciała.

Bąbelkowy masaż – dziecko turla się po bąbelkowej folii do momentu ostatniego odgłosu pstrykania bąbelków lub uciskania poszczególnych bąbelków palcami.

Portret emocji – dziecko za pomocą wybranej techniki plastycznej przedstawia, jak mogłaby wyglądać radość, złość, smutek, zdziwienie. Dzięki pracom plastycznym dziecko ma szansę uwolnienia napięcia.

Rozprawa ze złością – wspólnie z dzieckiem dorosły omawia sposoby pokonywania złości, które później dziecko może zilustrować (np. tupanie, bieganie, ugniatanie poduszki, rozmowa). Warto zorganizować kącik z tymi obrazkami, w którym dziecko będzie mogło się odizolować i samodzielnie rozprawić ze złością. Podobnie można postąpić w przypadku innych trudnych emocji: smutku czy lęku.

Skrzynia/pudełko złości – dorosły wraz z dzieckiem przygotowuje skrzynkę/pudełko, gdzie znajdują się stare gazety. W sytuacji pojawienia się silnej złości dziecko może ją rozładować poprzez gnieciecie lub podarcie gazet. W momencie, gdy będzie ono gotowe do podjęcia spokojnej rozmowy, symbolicznie wyrzucamy gazetę do kosza.

Wrzuc strach do kapelusza – rozmawiamy z dzieckiem na temat sytuacji, które wywołują strach, następnie dziecko na kartce rysuje to, czego się boi, składa ją w kostkę i wrzuca do kapelusza.

Czary-mary – dziecko rysuje na kartce sytuację/osobę, której się boi (np. ducha). Dorosły pełni rolę czarodzieja, który zamienia rysunek w taki sposób, żeby zmniejszyć strach dziecka (np. rysuje klatkę dla ducha lub duży mur, którego ducha nie potrafi pokonać).

Historyjka – opowiadamy dziecku historię o bohaterze, który ma problemy w wyrażaniu emocji. Zadaniem dziecka jest poszukanie innych zakończeń bajki.

Lokomotywa – dziecko skacze lub biegnie przed siebie, udając lokomotywę. Sapie i gwizdże, naśladując dźwięki parowozu.

Oddychanie – głębokie oddychanie działa uspokajająco (wdech nosem, wydech ustami). W przypływie gwałtownych reakcji emocjonalnych, aby uspokoić dziecko, możliwe jest zaproponowanie:

- dmuchanie na piórko, tak by jak najdłużej utrzymywało się w powietrzu,
- dmuchanie baniek mydlanych,

- robienie baniek w wodzie za pomocą słomki (bulgotanie),
- rozdmuchiwanie chmurki piany w kąpielni w wannie.

Opowiadania relaksacyjne przy muzyce – dziecko przyjmuje wygodną pozycję ciała (siedzącą lub leżącą) i przy zamkniętych oczach słucha opowiadania o spokojnej tematyce (np. spacer po lesie, leżenie na plaży) i/lub wyciszającej muzyki (odgłosy natury, muzyki poważnej).

Bardzo przydatne są różnorodne **teksty literackie dla dzieci i bajki terapeutyczne**, które pozwalają zarówno na rozwijanie umiejętności regulowania emocji, rozwiązywania problemów, kształtowanie pożądanych zachowań społecznych, jak i dają wsparcie poprzez zrozumienie. Treść bajki może stanowić okazję do poprowadzenia rozmowy z dzieckiem o zachowaniach bohaterów i konsekwencjach ich działań, dokonania oceny ich postępowania oraz rozważenia różnych możliwości rozwiązania danej sytuacji.

Dojrzałość emocjonalno-społeczna odnosi się również do zachowań zgodnych z przyjętymi normami. W toku codziennych oddziaływań dziecko jest wdrażane do ich stosowania poprzez przyjmowanie przez dorosłych odpowiedniej postawy: stanowczości i konsekwencji. Każdemu dziecku potrzebne są reguły, bo wtedy czuje się bezpiecznie. Codzienne oddziaływania warto wspomóc różnymi formami zabawowymi, które mają na celu przybliżenie dziecku reguł społecznych (poniżej przedstawiono parę propozycji).

Zabawy kształtujące pozytywne zachowania społeczne i ułatwiające rozwiązywanie problemów:

Kodeks – dorosły wspólnie z dzieckiem ustala zasady właściwego zachowania się, które obowiązują wszystkich domowników i razem tworzą symbole/piktogramy dla poszczególnej reguły. Kodeks zostaje wywieszony w widocznym miejscu. W przypadku przekroczenia danej reguły przez dziecko możliwe jest odwołanie się do wspólnie wypracowanego kodeksu postępowania.

Zachowania ok – nie ok – dziecku prezentowane są obrazki z zachowaniami właściwymi i niewłaściwymi. Zadaniem dziecka jest rozpoznanie sytuacji i rozróżnienie ich. Istotne jest dodatkowe zwrócenie uwagi na działania pożądane i na płynące z tego korzyści (np. kwestie bezpieczeństwa własnego i innych osób, wzbudzenie przyjemnych emocji, pomoc innym).

Co robić? Dorosły opisuje hipotetyczne zachowanie trudne/problemowe, dziecko zastanawia się nad pokojowym rozwiązaniem danej sytuacji.

Bibliografia:

Osińska Barbara, „Trampolina+. Emocje” Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2016.

Chapman Weston Denise, Weston Mark S., „Co dzień mądrzejsze. 365 gier i zabaw kształtujących charakter, wrażliwość i inteligencję emocjonalną dziecka”, Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa, 2000.

KRZYŻÓWKA ŚWIĄTECZNA NR 117

OPRACOWAŁ: PIOTR JENDRZEJ

1		2 55		3		4	5	6	7		8		9	
10	1		3	11	9	12			4					
				13		14					15	16	17	18
19				20				2			21			
		22	23							24		70		
23		25 84			14	80	12	26 5		27			41	15
28	29		74			30			31					
32		85			33 76		30		45		34	7	35 8	13
	26			36	18				86			37	39	31
38	87	39	40			41	6	21		42	43	44		22
45			17		43		46			36		75		16
47						48		40				56	44	35
		57		50	42	51	37		52		67	54		
53		52	65		60			53			54		55	48
				56	47			57	58		49			
59	72	60	61			62		62		77		63	64	38
	34		65			59		66	50		61		64	
		67			69	68								81
69	70		33			71		72	73		74	75	76	78
77				82			78			25		68		58
		24									81			82
83			46		73		63			84		66		71

Znaczenie wyrazów: **Poziomo:** 3-rzeka słowacko-polska; 8-spada z mszyc na liście; 10-przeptywa przez Kijów; 12-samiec jelenia; 13-kędzior; 15-napisał „Salvater”, „Sen odrodzenia”; 19-był nim Shrek; 20-rzeka w Peru; 21-kolory; 22-generał spod Monte Cassino; 24-Lady ...-piosenkarka amer.; 25-Frederic, autor powieści „Dzień Szakala”; 27-mrzonka; 28-senne gehenny; 30-Gary, aktor amerykański; 32-poli-nezyjska siła nadnaturalna; 33-Kuba lub Wolin; 34-rosyjska zupa rybna; 36-na oku zegarmistrza; 37-awizo; 38-osobowe chronione; 41-Geralt z księżki Sapkowskiego; 45-Magda, piosenkarka polska; 46-odtrutka; 47-mieszka w Kosowie; 48-indykator; 50-taniec Straussa; 52-pokój w chacie; 53-komedia Józefa Blizińskiego (dwa wyrazy); 54-szloch; 56-sprzeciw; 57-Leopold z „Ulissesa” Joyce’a; 59-prawdomówność; 63-motocykl rosyjski; 65-lotnisko pod Paryżem; 66-krótsza od półnuty; 67-wpada do morza; 69-wino z czerwonych gron; 71-symbol glinu; 72-marszczona bibuła; 77-wygumowanie; 79-stolica Armenii; 81-sklep samoobsługowy; 82-symbol krzemiu; 83-puzzle i domino; 84-włókno na powrozy. **Pionowo:** 1-głupota, brednia; 2-instrument perkusyjny;

3-toczy się w sądzie; 4-adaptacyjność; 5-płynna kopalnia; 6-model Opla; 7-rzeka w Wietnamie; 8-sobota dla Żydów; 9-osobliwość, cudo; 11-bufiaste spodnie męskie; 14-Wołgograd przed 1925 r.; 16-mączka z palmy; 17-syn prawnuka; 18 starożytne miasto na Sycylii; 23-lisia jama; 24-przywódcą sekty; 26 – Anthony („Piętno”, „Milczenie owiec”); 29-... Butterfly”; 31-rakietki do ping-ponga; 33-walka, w której wszystkie chwytty są dozwolone; 35-obok Dominikan; 38-ksiądz, duchowny; 39-podpalili Rzym; 40-I.a.68; 42-aktorka, Cameron; 43-todyga pszenicy; 44-z Monte Carlo; 49-skosmacenie tkaniny; 50-zespół Jana Wojdaka; 51-pora wakacji; 55-pochodne amoniaku; 58-port nad Mozą; 60-mo-del Opla; 61-sztobr, sadzonka pędowa; 62-wyga, spryciarz; 64-dźwig portowy; 68-Muhammad, bokser; 70-port nad Irtyszem; 73-ostra część siekiery; 74-waluta Kuby; 75-z Teheranem; 76-kapitan „Nautilus”; 78-mazurskie miasto; 80-rzeka w Syrii.

Rozwiązanie polega na rozszyfrowaniu hasła od 1-87.

Rozwiązanie krzyżówki z poprzedniego numeru: „Uczmy się nie dla szkoły, ale dla życia”, wygrała Pani Katarzyna z Turawy.

2022

STYCZEŃ

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

KWIECIEŃ

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

LIPIEC

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

PAŹDZIERNIK

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

LUTY

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
						1
	2	3	4	5		
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

MAJ

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

SIERPIEŃ

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
						1
	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

LISTOPAD

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
						1
	2	3	4	5		
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

MARZEC

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
						1
	2	3	4	5		
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

CZERWIEC

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
						1
			2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

WRZESIEŃ

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
						1
				2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

GRUDZIEŃ

Ndz	Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob
						1
				2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31